№ 102 (4047)

29 снежня 2015 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

www.nv-online.info

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Наступны нумар «Народнай Волі» выйдзе 5 студзеня 2016 года.

Новы год з марозам і снегам

Ужо сёння ноччу да -3...-9°С. У **сераду** без істотных ападкаў. На асобных участках дарог галалёдзіца. Тэмпература паветра мінімальная ноччу -7...-14°С, месцамі -15...-17°С; максімальная днём -2...-8°С.

У **чацвер 31 снежня** без істотных ападкаў. На дарогах месцамі галалёдзіца. Тэмпература паветра мінімальная ноччу -9...-15°С, месцамі -16...-18°С; максімальная днём -4...-10°С.

Новы год сустрэнем з марозам і невялікім снегам, на дарогах месцамі галалёдзіца. Тэмпература паветра мінімальная ноччу -9...-15°С, месцамі -16...-18°С; максімальная днём -5...-10°С, у асобных раёнах да -12°С.

Да канца тыдня чакаецца далейшае ўзмацненне маразоў.

З надыходзячым 2016 годам!

Цяпла і спакою вашаму дому –
Жыццё не ўдасца спыніць нікому.

ЭКСПЕРТИЗА

Владимир ТАРАСОВ,
финансовый аналитик
портала «Белрынок».

Пирамида

Каждый человек, который брал кредит в банке, знает, что деньги достаются ему не бесплатно и по кредиту придется уплачивать процент. Точно так же обстоят дела и в масштабах государства.

Беларусь платит проценты по своим внешним долгам, которые с каждым годом становятся все значительнее. То есть можно сказать, что все жители Беларуси являются должниками, хотят они того или не хотят, и уплачивают проценты по своему долгу. Оценить тяжесть этого бремени в целом по стране сложно, поэтому для наглядности стоит пересчитать этот долг на каждого работающего жителя Беларуси.

По данным платежного баланса Беларуси за три квартала 2015 года, подготовленного Национальным банком РБ, на обслуживание валового внешнего долга (без учета погашения торговых кредитов и краткосрочных обязательств банков) было направлено в январе–сентябре 6,7 миллиарда долларов. Из них на погашение основного долга за рассматриваемый период ушло 5,5 миллиарда, а на платежи по процентам и другим выплатам – 1,2 миллиарда.

С каждым годом платежи по процентам растут. Если в 2005 году они составляли всего 110,8 миллиона долларов, то в 2010 году – уже 629 миллионов, а в 2014 году – 1,42 миллиарда. Судя по предварительным данным, за весь 2015 год проценты достигнут 1,6 миллиарда долларов.

Однако надо иметь в виду, что это еще не все платежи по процентам, ведь Нацбанком не были учтены краткосрочные обязательства банков и торговые кредиты. Указанные обязательства на 1 октября 2015 года составили 1,9 миллиарда долларов. Если предположить, что эти заимствования обходились стране в 6% годовых, то это будет соответствовать выплате за год примерно 100 миллионов. Что касается торговых кредитов, то вместе с авансами их сумма составляла на 1 октября 8,1 миллиарда долларов. Если при оценке платежей по ним исходить из тех же 6%, то получится около 500 миллионов долларов в год только на проценты.

Таким образом, суммарные выплаты в 2015 году по процентам по внешнему долгу Беларуси можно примерно оценить в 2,2 миллиарда долларов. Но это примерная оценка, поэтому будем считать, что величина процентов находится где-то в интервале 1,5–2,2 миллиарда. Много это или мало?

В расчете на одного жителя страны это примерно всего около 160–230 долларов. Не так уж и много, особенно если учесть, что валовой внешний долг в расчете на душу населения в Беларуси на 1 октября 2015 года составил 4025,4 доллара. Но в расчете на каждого работающего жителя страны получится примерно 8 тысяч долларов валового долга и 320–460 долларов в виде процентов.

Таким образом, можно считать, **что каждый работник Беларуси как бы одолжил за рубежом 8 тысяч и уплачивает за это 320–460 долларов в год.** Это немало. Получается, что **около месяца в году каждый работник работает только для того, чтобы выплатить проценты**. К тому же проблема в том, что и такие деньги надо заработать, а если посмотреть на результаты внешней торговли Беларуси, то легко обнаружить, что с этим дела обстоят неважно.

Чтобы только оплачивать проценты по взятым ранее кредитам, Беларуси надо иметь положительное сальдо внешней торговли в объеме 1,5–2,2 миллиарда долларов. То есть такое сальдо является минимальным условием, наличие которого позволяет говорить, что страна живет по собственным средствам, не залезая в новые долги, расплачиваясь по старым, не проедая резервы.

Однако, по данным Национального банка, сальдо внешней торговли Беларуси товарами и услугами за январь–октябрь текущего года составило 1,055 миллиарда долларов, причем в сентябре и октябре это сальдо было отрицательным (минус 10,7 миллиона и минус 99,6 миллиона долларов соответственно). Таким образом, за счет внешней торговли Беларусь в текущем году не заработает средств даже на уплату процентов по внешним кредитам.

А это значит, что для этих целей стране придется одалживать деньги или же продавать резервы.

С золотовалютными резервами дело обстоит тоже не очень хорошо. По данным на 1 декабря 2015 года, международные резервные активы Беларуси составили всего 4,58 миллиарда долларов, из которых золотой запас тянул на 1,42 миллиарда. К тому же тратить резервы президент Беларуси запретил. Наоборот, согласно утвержденным прогнозам, в 2016 году они должны сохраниться в нынешнем объеме или даже вырасти на 0,3 миллиарда, то есть на уплату процентов не пойдут.

Но, как бы ни обстояли дела с резервами, положения это не меняет: проценты по внешним долгам у Беларуси, может, сравнительно и невелики, но средства на их уплату страна не зарабатывает. А это значит, что даже если Беларуси удастся рефинансировать весь текущий внешний долг, ей придется делать новые заимствования, для того чтобы заплатить проценты по старым долгам. Пирамида получается… И для того, чтобы страна перестала строить пирамиду внешнего долга, необходимо обеспечить положительное сальдо внешней торговли не на уровне нуля, а в размере около 2 миллиардов в год.

ЧУЛІ?

Заводы адправілі на канікулы

Амаль два тыдні не будзе працаваць Мінскі аўтамабільны завод. З 25 снежня большасць рабочых адправілі ў адпачынак, які не будзе аплачаны. Праўда, далі ім па 500 тысяч рублёў за эканомію рэсурсаў. У той жа час на МАЗе паведамілі, што службы маркетынгу, рэкламы і падраздзяленні, звязаныя з продажам прадукцыі, будуць працаваць без навагодніх канікул, па ўстаноўленым у Беларусі працоўным графіку.

На канікулы адправіліся таксама і прадпрыемствы, якія ўваходзяць у холдынг "БЕЛАЎТАМАЗ". Баранавіцкі аўтаагрэгатны завод не будзе працаваць, як і МАЗ, а Асіповіцкі завод аўтамабільных агрэгатаў пойдзе на канікулы з 30 снежня па 11 студзеня.

Такая ж сітуацыя і на Мінскім трактарным заводзе. Але там канікулы будуць крыху карацейшыя за мазаўскія – з 1 па 10 студзеня.

Любоў ЛУНЁВА.

ЧУЛІ?

Склікаецца V Усебеларускі сход інтэлігенцыі

Такое рашэнне прынята на пасяджэнні грамадзянскай ініцыятывы "Рада беларускай інтэлігенцыі". Як адзначыў старшыня рады – вядомы беларускі кінарэжысёр і педагог **Уладзімір КОЛАС,** за перыяд з апошняга IV Усебеларускага сходу інтэлігенцыі, які быў праведзены ўвесну 2007 года, адбылося шмат падзей, значна змянілася ўнутраная і міжнародная сітуацыя.

"На вялікі жаль, у іншы свет адышло шмат шаноўных сябраў Рады беларускай інтэлігенцыі, добра вядомых у Беларусі і па-за яе межамі. Паколькі праблема маральных аўтарытэтаў нацыі не здымаецца, а толькі абвастраецца, паўстае пытанне абнаўлення складу рады і ягонага кіраўніцтва тымі аўтарытэтнымі людзьмі са свежымі ідэямі, якія маюць актыўную грамадзянскую пазіцыю і мужнасць яе адстойваць", – сказаў спадар Уладзімір.

Паводле ягоных слоў, на сходзе, які намечаны на май 2016 года, плануецца абмеркаваць найбольш актуальныя пытанні жыцця краіны і ролі беларускай інтэлігенцыі, у тым ліку яе маральнага выбару, праблемы наспяваючага эканамічнага крызісу і крызісу беларускай дзяржаўнасці. Неабходна даць належную ацэнку сітуацыі з пабудовай АЭС і магчымасці размяшчэння расійскай вайсковай авіябазы, а таксама абмеркаваць стан беларускай мовы, адукацыі і культуры.

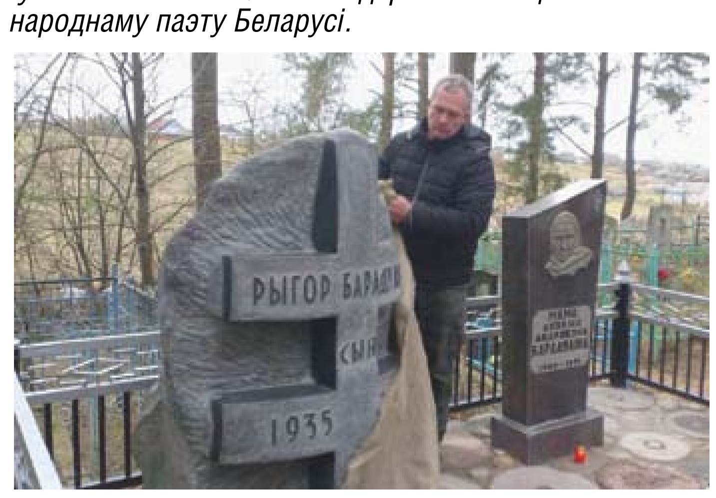
Так, сход выкажа свае адносіны да пытання ўвекавечвання памяці выбітных беларускіх дзеячаў на прыкладзе праекта помніка народнаму пісьменніку Беларусі Васілю Быкаву ў Мінску, а таксама да праблемы актывізацыі прарасійскіх структур у Беларусі, у тым ліку шматлікіх мілітарызаваных дзіцячых і юнацкіх так званых ваенна-патрыятычных фарміраванняў, што апякаюцца Рускай праваслаўнай царквой.

Апроч таго, сход абмяркуе сітуацыю ў дэмакратычнай супольнасці краіны, бо яе хваробы не вылечаны і той раздрай, што меў месца раней, набірае новыя абароты сёння, падкрэсліў Уладзімір Колас.

ПАМЯЦЬ

Рыгор Барадулін:
«Калі я адыду, пастаўце мне сівы валун і крыж на валуне»

У мінулую суботу на Бутаўскіх могілках ва Ушачах адкрылі і асвяцілі помнік народнаму паэту Беларусі.

Паэта пахавалі побач з маці Акулінай Андрэеўнай, а на магіле ўсталявалі звычайны валун з высечаным на ім крыжам. Такой была воля паэта: «*Калі я адыду, пастаўце мне сівы валун і крыж на валуне*».

Суботнім днём архімандрыт **Сяргей Гаек**, святар грэка-каталіцкай царквы **Аляксандр Шаўцоў** з Полацка і ксёндз **Аляксей Асон** з Ушачаў асвяцілі помнік беларускаму паэту. Святары таксама адслужылі малебен і разам з прысутнымі праспявалі «Магутны Божа».

Людзей на адкрыцці помніка сабралося няшмат – каля 20 чалавек. Інфармацыі аб імпрэзе не было нават у мясцовай газеце. Ва Ушачы прыехала ўдава Рыгора Барадуліна **Валянціна Міхайлаўна,** паэт **Уладзімір Някляеў**, журналіст **Глеб Лабадзенка**, аўтар помніка **Ігар Засімовіч**, **сястра Васіля Быкава Валянціна Уладзіміраўна**, а таксама нешматлікія мясцовыя жыхары.

– *Атрымаўся выдатны помнік,* – адзначыла ўдава Рыгора Барадуліна Валянціна Міхайлаўна. – *Скажу шчыра, спачатку ён мне не спадабаўся, але зараз гляджу, што ўсё добра зроблена. Апошняя воля Рыгора выканана, ён хацеў быць пахаваны на сваёй зямлі і пад сваім небам. Пасля пахавання прайшоў час, але я ўсё роўна прачынаюся і думаю, што на снядана для Рыгора рабіць. Адной зараз шмат не трэба.*

Валун для помніка прывезлі з вёскі Кублічы, куды хадзіў у школу сябар Рыгора Барадуліна Васіль Быкаў. Шукаць валун у гэтым месцы параіла сястра пісьменніка Валянціна Уладзіміраўна, якая была добра знаёма з Рыгорам Барадуліным.

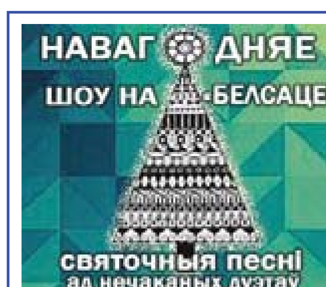
– *Пошукі валуна пачаліся летам,* – распавёў «Народнай Волі» скульптар Ігар Засімовіч аб рабоце над помнікам. – *Шукалі менавіта той колер, аб якім казаў Рыгор Барадулін. Выкарыстоўвалі шмат цэменту, каб зрабіць моцны падмурак, бо вага валуна 2,5 тоны.*

На магілу вялікі камень транспартавалі на верталёце, які выдзеліла для гэтага Міністэрства па надзвычайных сітуацыях. У падножжа ўкладзены жорнавыя камяні, прывезеныя з усіх абласцей Беларусі.

– *Думаю, што Рыгор задаволены,* – уздыхнула Валянціна Быкава.

Раман ВАСЮКОВІЧ.

НЕ ПРАПУСЦІЦЕ!

Пажаданні Алексіевіч і шоу ад «Белсата»

Перамогай года, як і падзеяй года, стала для Беларусі ў 2015 годзе ўганараванне Святланы Алексіевіч Нобелеўскай прэміяй па літаратуры. Падчас снежаньскіх урачыстасцяў у Стакгольме яна дала эксклюзіўнае інтэрв'ю тэлеканалу "Белсат" (belsat.eu). У ім прагучалі ў тым ліку пажаданні беларусам напярэдадні зімовых святаў і наогул на будучыню.

Вось зварот Святланы Алексіевіч да нас з вамі, які годна прагучаў бы і ў навагоднюю ноч з экранаў тэлевізараў:

"Так, часы – вельмі цяжкія, складаныя часы. Не ў кожнага з нас ёсць мужнасць супрацьстаяць абставінам. У кожнай аўтарытарнай сістэме супрацьстаяць абставінам вельмі складана таму, што мы не разам, мы заўсёды падзелены. Але трэба не адчайвацца, а спакойна і годна рабіць сваю справу.

Калі зло нельга перамагчы, то трэба як мага меней у ім удзельнічаць. Гэта кожны з нас можа выбраць і рабіць. Растуць дзеці – значыць, трэба радавацца жыццю.

Моладзі абавязкова трэба атрымліваць добрую адукацыю. Быць на вуліцы і змагацца – гэта, канешне, добра, але я не хацела б, каб мне шылі сукенку або лячылі зубы рэвалюцыянеры, якія займаліся ўсё жыццё толькі бунтам. Я хацела б мець справу з добрай краўчыхай і добрым стаматолагам. Таму станавіцеся добрымі прафесіяналамі.

Ніводная аўтарытарная ідэя – не вечная. Дзе цяпер Сталін, Кадафі і дзясяткі іншых дыктатараў? Іх няма. А жыццё і мы, маленькія людзі, застаёмся".

Між тым цэлы шэраг вядомых і паспяховых беларусаў з розных галін дзейнасці звернуцца да нас з вамі ў ноч з 31 снежня на 1 студзеня ў навагоднім канцэрце, які падрыхтаваў тэлеканал "Белсат" (belsat.eu). Да сваіх зычанняў пісьменнікі Уладзімір Арлоў і Адам Глобус, бізнесовец Павел Берагові́ч, праваабаронца Алесь Бяляцкі, плыўчыха Аляксандра Герасіменя, сям'я маладых беларускіх палітыкаў Зміцер і Наста Дашкевічы з дачкой Марай, сцэнарыст Андрэй Курэйчык, каардынатаркі кампаніі "Будзьма беларусамі!" Алена Макоўская і Ніна Шыдлоўская далучаць адмысловыя сімвалічныя падарункі. Імпрэзу правядуць Валянцін Салаўёў, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь, і Юлія Шаўчук, актрыса "Свабоднага тэатра".

Асноўную ж частку навагодняга шоу на "Белсаце" пад назвай "Новае пакаленне на Новы год" складуць калядна-навагоднія песні ад нечаканых пар музыкаў: "Vuraj" і "Cherryvata", Алесь Дзянісаў ("Dzieciuki") і "Палац", "Tonqixod" і Сяргей Пукст, Vinsent і "Šuma voices», "BosaeSonca" і Ганна Хітрык, "Re1ikt" і Павел Аракелян, дзіцячы дуэт "Вера і Патрыцыя" і мужчынскі хор "Унія", "Trubetskoy" і Аляксандр Памідораў, Зміцер Вайцюшкевіч і Pauline…

Пачатак навагодняга шоу ў эфіры тэлеканала "Белсат" і ў анлайн-трансляцыі на сайце belsat.eu – 31 снежня ў 23.15. Тыя, каму канцэрт прыйдзецца даспадобы і захочацца да яго вярнуцца або хто на Новы год апынецца без тэлевізара і інтэрнэту, змогуць паглядзець канцэрт таксама пазней – напрыклад, 7 студзеня на праваслаўнае Раство або 14 студзеня на Стары Новы год на сайце "Белсата". Або ў любы іншы дзень. Яшчэ на канале плануюць у першыя тыдні 2016 года выпусціць аўдыёдыск з запісам музычнай часткі навагодняга шоу.

Андрэй ЦЯПЛОЎ.

ВІНШУЕМ!

Лепшыя!

Лёгкаатлетка Марына Арзамасава і веласіпедыст Васіль Кірыенка названы лепшымі спартсменамі Беларусі 2015 года.

Гэта стала вядома паводле вынікаў апытання каля 100 беларускіх журналістаў з розных выданняў.

Нагадаем, у адыходзячым годзе **Марына Арзамасава** на чэмпіянаце свету па лёгкай атлетыцы заваявала залаты медаль на дыстанцыі 800 метраў.

Сярод спартсменаў-мужчын перамог 34-гадовы велагоншчык **Васіль Кірыенка**, які ў гэтым годзе стаў першым на чэмпіянаце свету ў індывідуальнай гонцы, а таксама заваяваў золата першых Еўрапейскіх гульняў у Баку.

Алесь СІВЫ.

ПАДЗЕЯ ГОДА

Нобелеўскую прэмію беларуская пісьменніца Святлана Алексіевіч атрымала з рук караля Швецыі Карла XVI Густава.

ПАРАЎНАЕМ

У ЗША літр 92-га бензіну каштуе 52 цэнты, у Беларусі – 60!

За апошні месяц пры рэкордным падзенні коштаў на сырую нафту аўтамабільнае паліва хоць і ненамнога, але патаннела амаль ва ўсіх еўрапейскіх краінах. Толькі не ў Беларусі.

У ЗША ўвогуле на мінулым тыдні ўпершыню з крызіснага 2009 года кошт бензіну АІ-92 стаў ніжэй за 2 долары за галон. У пераліку на еўрапейскія адзінкі вымярэння – гэта 52 цэнты за літр. Заўважым, гэта ў краіне, дзе мінімальны заробак у месяц складае прыблізна паўтары тысячы долараў. А ў Беларусі, дзе лістападаўская сярэдняя зарплата не дасягнула і 380 долараў, за літр АІ-92 аўтааматары вымушаны плаціць 60 цэнтаў.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

СПЕЦЫЯЛЬНЫ РЭПАРТАЖ

Як жывуць Казлы?

Напрыканцы адыходзячага Года Казы карэспандэнт “Народнай Волі” наведаўся ў вёску Казлы.

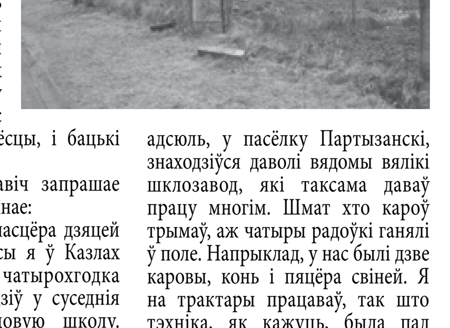
Казлы знаходзяцца ў Вілейскім раёне, прыкладна за 70 кіламетраў ад Мінска. Месца даволі прыгожае – побач лес, рака Ілія.

Мясцовыя жыхары ўжо прызвычаіліся да назвы сваёй вёскі і абсалютна не звяртаюць на гэта ўвагі. Больш за тое – у пэўнай ступені нават ганарацца ёй, а таму давялося аднойчы пачуць, як адзін дзядуля з жартам казаў вадзіцелю аўтобуса: “Адзін білет да Казлаграда”.

Сёння Казлы напаткаў лёс соцень такіх жа вёсак, у якіх “абарыгены” паміраюць, моладзь раз’ехалася па гарадах, а само мястэчка пераўтвараецца ў дачны пасёлак, які ажывае толькі летам.

...Наведваюся ў вёску ўдзень. На вуліцах – ні душы. Ёсць, праўда, невялікае варушэнне ў дварах дамоў – заўважаю дзядулю з вядром вады.

У студзені наступнага года **Георгій Сямёнавіч Кажура** адзначыць свой 80-гадовы юбілей. Ён – адзін з самых сталых карэнных жыхароў Казлоў. Увесь час пражыў у гэтай вёсцы, і бацькі яго адсюль.

Георгій Сямёнавіч запрашае мяне ў хату і ўспамінае:

– Нас у сям’і шасцёра дзяцей было. Чатыры класы я ў Казлах адвучыўся (тут чатырохгодка была), а пасля хадзіў у суседнія Шыпкі ў сямігадовую школу. Закончыў Ашмянскае вучылішча механізацыі, пабываў на цаліне, у арміі. Пасля вярнуўся ў родны калгас, дзе і працаваў.

Паводле яго слоў, у Казлах 102 двары, але не ў кожным з іх ёсць жывыя душы. Вёска старая, калі з’явілася, мясцовыя дакладна не ведаюць.

– Чаму такая назва – Казлы? – пытаюся.

Да размовы далучаецца Таісія Канстанцінаўна, жонка майго суразмоўцы, якая адпрацавала ў мясцовай бібліятэцы 30 гадоў.

– Яшчэ калі хадзіла ў школу, нам далі заданне напісаць пра гісторыю паходжання назвы вёскі, – кажа яна. – Дык вось знайшла я аднаго дзеда, той мне распавёў, што, маўляў, былі ў пана надта ўпартыя і неахайныя батракі. І вось прывёз пан іх на бераг ракі, выкінуў з брычкі на пясок і сказаў: “Жывіце тут, казлы”. Гэта, натуральна, толькі версія, а ці так гэта было на самай справе?..

– А можа, тут “абарыгены” шмат коз трымалі, таму так і назвалі вёску? – прапаноўваю сваю версію.

– Магчыма, і трымалі, але я, шчыра кажучы, на коз глядзець не хачу, – у Георгія Сямёнавіча свае рахункі з гэтымі дамашнімі жывёламі. – Яны ж лазяць чорт ведае куды! На рабіну каза заскочыць і раве там на самым версе. Маці нам: “Ідзіце, здымайце!” Пойдзем, патрасём рабіну, каза зваліцца. І галоўнае – хоць бы што ёй, раве і далей скача!

Сёння ў вёсцы, здаецца, толькі адзін чалавек трымае коз, але за казлянятамі прыязджаюць сюды і з іншых мястэчак. Быў смешны выпадак, калі за казой у Казлы прыехалі на машыне жанчына з зяцем з суседняй вёскі. Зяць на зваротным шляху пасадзіў цешчу ў прычэп, каб тая трымала козачку, тая прыціснула яе да падлогі – так і ехалі. А ў вёсцы пасля гэтага зашапталіся: “Глянь ты, зяць нават у машыну Паўлаўну не садзіць, а толькі ў прычэпе ёй месца знаходзіцца”.

– Некалі вёска наогул была ў іншым месцы, за асфальтам, – паказвае мужчына ў бок шашы. – Але там мядзведзі бушавалі і вады не было. Вось людзі і перасяліліся да ракі. Бацька расказваў, што да вайны тут 800 чалавек жыло, а пасля пажару ў 1944-м толькі 400 засталося. Нехта выпадкова запаліў сваю хату, а далей і ншыя харомы палыхнулі. Вецер страшэнны быў, паўвёскі агнём выкаціла.

Суразмоўцы з настальгіяй успамінаюць, што ў савецкія часы ў Казлах жыццё віравала.

– Раней сем’і вялікія былі – па 5–6 дзяцей, – працягвае Георгій Сямёнавіч. – Людзі працавалі ў калгасе, за некалькі кіламетраў адсюль, у пасёлку Партызанскі, знаходзіўся даволі вядомы вялікі шклозавод, які таксама даваў працу многім. Шмат хто кароў трымаў, аж чатыры радоўкі ганялі ў поле. Напрыклад, у нас былі дзве каровы, конь і пяцёра свіней. Я на трактары працаваў, так што тэхніка, як кажуць, была пад рукой. А зараз у нас толькі куры.

– У Казлах былі і чатырохгадовая школа, і магазін, і клуб, – дадае Таісія Канстанцінаўна. – Спачатку былі аб’яднаныя клуб і бібліятэка, але затым іх раздзялілі. Я з 1973-га ў бібліятэцы працавала, гадоў 20 у маёй зоне, якую абслугоўвала, было аж 120 дзяцей. І кожны дзень – поўная бібліятэка! Шмат кніг нельга было браць, давалі па некалькі на рукі, дык запісвалі і на дзеда, і на бабу. Вось якая была любоў да кнігі! І дзяцей шмат налічвалася – поўная пляцоўка на выгане. Жыццё кіпела! А потым дзяцей станавілася ўсё менш і менш. Шклозавод закрылі, школы, бібліятэкі і клуба ўжо няма. Няма працы, хто тут будзе заставацца?

– Зараз у Казлах, можа, чалавек 40 карэнных жыхароў ёсць, – пералічвае вяскоўцаў Георгій Сямёнавіч. – З іх 10–20 чалавек забіраюць на зіму дзеці ў горад. У вёску прыходзіць чатыры разы на тыдзень аўталаўка, там усе старыя і бачацца. А ёсць і некалькі такіх, хто нідзе не працуе, – ім дзесьці па 45, а можа, і болей. Як у нас кажуць – бамжы. Камусьці дроў наколюць, камусьці агароды ўскапаюць. Ядуць што папала, а можа, і наогул не ядуць. Вось увялі падатак на дармаедаў, а з чаго ён заплаціць? Зрэшты, іх, напэўна, паўсюль у такіх вёсках хапае. Але маюцца ў Казлах і добрыя гаспадары – і жывёлу трымаюць, і тэхніку маюць, і, што самае галоўнае, галава на плячах ёсць.

Казлы абуджаюцца летам, калі ў вёску з’язджаюцца дачнікі, якія купілі дамы ў прывабным месцы, ды прывозяць на канікулы дзяцей тыя, хто нарадзіўся ў вёсцы, але з’ехаў у горад.

– Якім быў Год Казы для нас? – перапытваюць мае суразмоўцы. – Не горшы і не лепшы за іншыя. Мы рупліва працавалі і ў Год Казы, і ва ўсе астатнія гады. Так да гэтага былі прывучаны з маленства…

Алесь СІВЫ.

Фота аўтара.

Вілейскі раён.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Алесь БЯЛЯЦКІ:

«Беларусы павінны выйсці са стану пасіўнасці і грамадска-палітычнай спячкі»

Вядомы праваабаронца і былы палітвязень Алесь БЯЛЯЦКІ падводзіць вынікі мінулага года і разважае пра будучыню краіны.

– Заканчваецца 2015 год. Як вам бачыцца тое, што адбылося за гэты час у Беларусі?

– Гэты год даволі моцна адрозніваецца ад 2014-га, хоць вонкава гэтых момантаў адрознення было не так і багата. Тым не менш яны былі дастаткова важныя. Па-першае, у гэтым годзе адбылася падзея, якую мы ўсяляк набліжалі і якую чакала міжнародная супольнасць – гэта вызваленне палітзняволеных.

2015 год пачынаўся трывожна і кепска. На людзей, якія сядзелі ў турмах за палітычныя перакананні, аказваўся моцны ціск. Мікалаю Дзядку да першага тэрміну дадалі яшчэ год зняволення, Мікола Статкевіч з калоніі быў пераведзены ў крытую турму, ішлі трывожныя сігналы пра пераследы Юрыя Рубцова, Ігар Аліневіч не выходзіў з ШІЗА… Таму вызваленне палітвязняў у жніўні было доўгачаканым.

Відавочна, што яно было звязана не з тым, што кіраўніцтва краіны вырашыла змяніць сітуацыю з правамі чалавека ў лепшы бок, а стала вымушаным адступленнем аўтарытарных улад пад ціскам грамадскасці. Раней жа заяўлялася, што палітвязні павінны напісаць просьбу аб памілаванні, толькі ў гэтым выпадку выйдуць на волю. Тым не менш выпусцілі і без усялякіх прашэнняў. Гэта яшчэ раз паказвае, што, калі пазіцыя беларускай грамадскасці і міжнароднай супольнасці цвёрдая і ясная, тады ўлады рана ці позна будуць вымушаны пачуць і выканаць патрабаванні.

– Усё ж такі чаму ўлады выпусцілі палітвязняў? Што стала галоўным чыннікам?

– Беларусь ахоплена эканамічным крызісам, улады вымушаны шукаць крэдыты ў Еўрасаюзе і МВФ. І крызіс працягвае паглыбляцца. Беларуская эканоміка з палітычных прычын была ў свой час цесна прывязана да расійскай, а зараз краіна, як кажуць, мае тое, з чым мірылася і пагаджалася. Не заможныя еўрапейскія дэмакратычныя краіны і не ЗША з’яўляюцца сёння стратэгічнымі партнёрамі беларускіх улад, а адсталыя эканамічна аўтарытарныя рэжымы В’етнама і Венесуэлы.

Я лічу, што за эканамічны крызіс у Беларусі асабіста адказны кіраўнік краіны. Ляцім у прорву разам з Расіяй. І гэта ў той час, калі ў многіх краінах свету пасля крызісу 2008 года пачаўся эканамічны рост.

– На ваш погляд, калі б не падзеі ва Украіне, якія выклікалі эканамічны крызіс у Расіі, а разам з гэтым і ў Беларусі, ці пайшлі б улады на вызваленне палітзняволеных?

– Крызіс у Расіі выкліканы падзеннем коштаў на нафту і пастаянным нежаданнем расійскіх улад будаваць сучасную эканоміку. А імперскія амбіцыі, “маленькія пераможныя войны” і выдаткі на ўзбраенне толькі паглыбілі гэты крызіс. Старцам жыўшы ды з перцам еўшы – па такім прынцыпе жыве зараз пуцінская Расія.

Вядома ж, расійска-ўкраінскі канфлікт толькі падштурхнуў тыя эканамічныя і палітычныя працэсы, якія сёння адбываюцца ў Беларусі. Гэта вайна расхістала ўвесь рэгіён, куды ўваходзіць і Беларусь. Пры такой няпэўнасці і глабальных геапалітычных зрухах ва Усходняй Еўропе беларуская ўлада вымушана шукаць хоць якое апірышча на Захадзе. Паляпшэнне адносін з Еўрасаюзам дазваляе беларускаму кіраўніцтву трымаць сябе больш упэўнена з непрадказальным Крамлём. Але для гэтага трэба было вызваліць “палітычных”. Таму ўлада вымушана была пайсці на такі крок. А таксама правесці прэзідэнцкія выбары без палітычных ахвяр і крыві.

Вось ужо чатыры месяцы, як у краіне стварылася “замарожаная” сітуацыя. Не адбываецца ніякіх іншых станоўчых крокаў у грамадскім жыцці Беларусі, але і пераслед грамадскіх і палітычных актывістаў часова стрымліваецца. Узята пэўная паўза, і гэта, на мой погляд, даволі нечаканы вынік, які мы атрымалі ў 2015 годзе.

– Такое становішча – гэта ўсяго толькі паўза?

– На жаль, пра нейкія доўгатэрміновыя перспектывы казаць не даводзіцца. Я не бачу жадання ўлад пачаць дыялог з дэмакратычнай грамадскасцю.

На мой погляд, сённяшняе зацішша нагадвае перамір’е падчас вайны, якую ўлады вядуць з беларускім грамадствам вось ужо два дзесяцігоддзі. Мы ўступілі ў часовы перыяд, бо пабудаваная дзяржаўная сістэма – аўтарытарная. Яна не церпіць дэмакратыі і плюралізму. Яна не пагаджаецца на існаванне іншага пункту погляду. Сістэма пераследуе ўсіх, хто не згодны з ёй, але зараз вымушана з неверагоднай цяжкасцю стрымліваць свае хапальніцкія рэфлексы, якія былі выпрацаваны за 20 гадоў.

Аднак ёсць і жорсткія ўмовы Еўропы і ЗША не ўжываць рэпрэсіі. Каб атрымаць фінансаванне, трэба выконваць гэтыя патрабаванні, хоць гэта супярэчыць сутнасці той самай сістэмы. Таму зараз сітуацыя знаходзіцца ў стане няпэўнай раўнавагі. Што будзе далей? Варыянтаў няшмат. Альбо ўлады пойдуць на пашырэнне дэмакратычных свабод, альбо вернуцца да звыклых метадаў ціску ды яшчэ большага кантролю над грамадствам.

– У які бок больш верагодна могуць хіснуцца шалі? І ад чаго гэта будзе залежаць?

– Будзе залежаць у першую чаргу ад геапалітычнай і эканамічнай сітуацыі, ад актыўнасці беларускага грамадства... Надзвычай важна, каб беларускае грамадства выйшла са стану пасіўнасці і грамадска-палітычнай “спячкі”, у якім знаходзіцца апошнія гады. Фактычна ўсе працэсы абмеркавання грамадска-палітычных падзей у нас перайшлі з месцаў працы і вучобы, з вуліцы, з парламента ды гарадскіх саветаў на кухні і ў сацыяльныя сеткі, што вельмі выгадна для ўлад. Там ідуць віртуальнае змаганне і спрэчкі. З аднаго боку, добра, што гэта ёсць – градус незадаволенасці існуючым становішчам у грамадстве дастаткова высокі. З іншага – ён нябачны і бяспечны для закасцянелых постсавецкіх улад. І гэта праблема. Калі мы хочам, каб лёсавызначальныя пытанні вырашаліся, наш голас павінен быць выразна чутны.

Ідзе імклівае збядненне насельніцтва, людзі заклапочаны тым, як пражыць, чым карміць сям’ю, як вучыць дзяцей, хоць яшчэ не так даўно знаходзіліся ў стане адноснага дабрабыту. А кошты не зніжаюцца. Улады, як мне здаецца, не збіраюцца праводзіць эканамічныя рэформы, і пра гэта было заяўлена ўжо не адзін раз. Патрабаванні ж МВФ за крэдыт – мяркуемае павышэнне расходаў за камунальныя і транспартныя паслугі – фактычна перакладаюцца на плечы народа.

– Калі закрануць тэму грамадска-палітычных правоў у гэтым годзе…

– Няма ніякіх змен, і нас гэта моцна турбуе. Сітуацыя няпэўнасці не выклікае ніякага даверу, бо дастаткова ўзгадаць перыяд пацяплення адносін паміж Беларуссю і Еўропай у 2008–2010 гадах. Усе мы ведаем, чым гэта скончылася. Таму на пачатку снежня сабраліся сем праваабарончых арганізацый і прынялі адкрыты зварот. У ім мы прапанавалі ўладзе выканаць пяць пунктаў, якія, на наш погляд, найбольш вострыя і актуальныя, але ў той жа час не патрабуюць ад кіраўніцтва краіны сур’ёзных заканадаўчых змен. Неабходна толькі палітычная воля. Сярод гэтых пунктаў: спыніць палітычныя крымінальныя справы і зняць судзімасці з былых палітвязняў. Гарантаваць бяспечныя ўмовы вяртання ў Беларусь палітычных уцекачоў. Зарэгістраваць ліквідаваны праваабарончы цэнтр «Вясна» і іншыя наўрадавыя арганізацыі. Спыніць пераслед незалежных журналістаў. Увесці мараторый на выкананне смяротных прысудаў.

Мы лічым, што гэта тая праграма-мінімум, якую беларускія ўлады павінны выканаць у бліжэйшыя два месяцы, бо ў лютым будзе перагляд еўрапейскіх санкцый у дачыненні да беларускіх улад. Апошнія павінны хоць нешта зрабіць, каб паказаць, што сапраўды гатовы да сур’ёзнага дыялогу з Еўрасаюзам. Нашы патрабаванні з’яўляюцца лакмусавай паперкай для ўлад.

– Калі нічога не будзе зроблена?..

– Я лічу, што тады і адмяняць санкцыі няма ніякіх падстаў, таму што ў любы момант сітуацыя з правамі чалавека ў краіне можа значна пагоршыцца. У міжнароднай супольнасці павінны быць інструменты ўплыву на афіцыйны Мінск.

– Думаеце, у святле таго, што зараз адбываецца ў свеце, Еўропу зараз надта хвалююць правы чалавека ў Беларусі?

– Безумоўна, тыя праблемы, з якімі сёння сутыкаецца Еўропа (уцекачы, тэрарызм), выходзяць для Еўрасаюза на першае месца. Нават канфлікт паміж Украінай і Расіяй ужо адышоў на другі план. Таму не выключаю, што “неагрэсіўны аўтарытарны рэжым” у Беларусі кагосьці з еўрачыноўнікаў і задавальняе. Але гэта зусім не задавальняе нас, бо неўзабаве мы можам ізноў атрымаць крызісную сітуацыю ў Беларусі. І што, Еўропа зноў будзе хапацца за галаву? Таму мы павінны ўвесь час падтрымліваць увагу да Беларусі, паказваць і імкнуцца вырашаць тыя праблемы, якія ёсць у нашай краіне.

– Праваабаронцы зноў будуць непажаданыя для ўлад?

– Мы ніколі не будзем пажаданымі для той улады, якая парушае дэмакратычныя правы і свабоды. Не важна – пры гэтым кіраўніцтве краіны ці іншым. Таму будзем і ў 2016 годзе іх “тузаць”.

– У наступным годзе ў краіне пройдуць парламенцкія выбары…

– Міжнародныя назіральнікі вельмі дакладна акрэслілі тыя праблемныя пункты, якія трэба палепшыць у выбарчым заканадаўстве. Чарговыя прэзідэнцкія выбары, якія адбыліся ў гэтым годзе, выклікалі зусім невялікую цікавасць людзей да кампаніі. Гэта паказвае, што выбары ў краіне вельмі моцна дэградзіравалі. Яны абясцэніліся. Людзі не звяртаюць на іх увагі, як гэта было за саветамі, калі выбары былі чыста фармальнай працэдурай гэтак званай “фасаднай дэмакратыі”. Жыццё ішло сваёй хадой, а так званыя “выбары” – сваёй. У грамадстве каласальны недавер да выбараў як да рэальнага дэмакратычнага інструмента.

Думаю, у наступным годзе цікавасць да парламенцкай кампаніі сярод людзей будзе яшчэ меншай. Я мяркую, што самі выбары не будуць нешта вызначаць у лёсе беларускага народа.

– Якую ў гэтай сітуацыі вы вызначаеце ролю для праваабаронцаў?

– Мы будзем пашыраць сваю прысутнасць на беларускім грамадскім полі. Будзем працаваць з людзьмі і працаваць яшчэ больш актыўна па ўсіх накірунках: інфармацыйныя, правядзенне маніторынгаў, аналіз заканадаўства, праца з моладдзю, праваабарончая асвета. Не пакінем без увагі і тэму смяротнага пакарання. Мы не дадзім уладам беспакарана парушаць правы чалавека ў краіне.

– Што вы хацелі б пажадаць беларусам пад Новы год?

– Хацеў бы, каб мы арыентаваліся ўсё ж такі на лепшыя ўзоры пабудовы грамадскага, эканамічнага і палітычнага жыцця. Каб мы вучыліся і бралі з сусветнага вопыту ўсё лепшае. Каб мы супольна, талакою дабіваліся лепшага жыцця для сябе і для сваіх дзяцей. Калі паглядзець, якія сёння стандарты жыцця свету прапануюць Расія і Еўропа, то нам адназначна трэба браць прыклад з Еўрасаюза.

А яшчэ хацеў бы заклікаць беларусаў больш актыўна адстойваць свае правы і не баяцца змагацца за сваё “я”. Калі гэта не рабіць, дык улады канчаткова запрагуць нас у ярмо. Мы самі павінны змагацца за сваю годнасць і свой дабрабыт.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ДАСЬЕ

Аляксандр (Алесь) Віктаравіч Бяляцкі нарадзіўся 25 верасня 1962 года ў мястэчку Вяртсіля Сартавальскага раёна Карэліі, куды ягоныя бацькі выехалі з Беларусі на заробкі. У 1964 годзе бацька Віктар Усцінавіч і маці Ніна Аляксандраўна вярнуліся ў Беларусь. Месцам жыхарства сям’я абрала малады горад Светлагорск.

У Светлагорску Алесь скончыў сярэднюю школу №5.

У 1979 годзе паступіў на гісторыка-філалагічны факультэт Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта, дзе распачаў літаратуразнаўчую і грамадскую дзейнасць. У 1984-м атрымаў дыплом выкладчыка філалогіі. Перад паступленнем у аспірантуру Інстытута літаратуры Акадэміі навук БССР працаваў настаўнікам ў Лельчыцкім раёне Гомельскай вобласці.

У 1984 годзе Аляксандра Бяляцкага прызвалі ў Савецкую Армію. Пасля вяртання з войска працягваў вучобу ў аспірантуры, займаўся навуковай, літаратурнай і грамадскай дзейнасцю. У 1986 годзе Бяляцкі быў адным са стваральнікаў таварыства маладых літаратараў «Тутэйшыя», потым быў абраны старшынёй гэтай арганізацыі (1986–1989).

У 1988 годзе выступіў адным з заснавальнікаў таварыства «Мартыралог Беларусі», быў сябрам Арганізацыйнага камітэта Беларускага Народнага Фронту «Адраджэньне», сакратаром Управы (1996–1999), намеснікам старшыні (1999–2001) БНФ «Адраджэньне», з’яўляўся заяўляльнікам адной з першых масавых акцый “Дзяды”. У 1990 годзе выступіў адным з арганізатараў Беларускай каталіцкай грамады.

У 1991–1995 гадах Бяляцкі з’яўляўся дэпутатам Мінскага гарадскога Савета.

У 2000–2004 гадах – старшыня рабочай групы Асамблеі дэмакратычных няўрадавых арганізацый Беларусі. З 2004-га па сённяшні час – намеснік старшыні гэтай рабочай групы.

Жанаты, мае сына.

З 1996 года Бяляцкі з’яўляецца старшынёй Праваабарончага цэнтра «Вясна», які ў 2003 годзе быў пазбаўлены дзяржаўнай рэгістрацыі рашэннем Вярхоўнага суда.

Алесь Бяляцкі двойчы вылучаўся на Нобелеўскую прэмію міру: у 2006-м і 2007 гадах.

Мужная і паслядоўная пазіцыя Алеся Бяляцкага па адстойванні правоў чалавека ў Беларусі і ва ўсім свеце адзначалася многімі міжнароднымі ўзнагародамі. У 2006 годзе ён быў узнагароджаны Шведскай прэміяй імя Пера Ангера, Прэміяй Свабоды імя Андрэя Сахарава (Нарвежскі Хельсінкскі камітэт), Прэміяй Homo Homini арганізацыі People in Need (“Чалавек у бядзе”).

Муніцыпалітэт горада Генуя (Італія) у 2010 годзе надаў Алесю Бяляцкаму званне “Ганаровы грамадзянін Генуі”. У 2011 годзе ён стаў Ганаровым грамадзянінам Парыжа.

У 2011 годзе не зарэгістраваны ў Беларусі ПЦ «Вясна» пад кіраўніцтвам Алеся Бяляцкага ўганараваны Прэміяй Свабоды Атлантычнай Рады ЗША.

У 2014 годзе Бяляцкі стаў лаўрэатам узнагароды Civil Rights Defenders (“Абаронца Грамадзянскіх Правоў Года”).

НАША ЖЫЦЦЁ

Усё далей ад тысячы долараў

Намінальны налічаны сярэднямесячны заробак у лістападзе – **6748,8 тыс. рублёў,** а рэальна нашы зарплаты (заробатная плата, разлічаная з улікам росту спажывецкіх цэн на тавары і паслугі) у лістападзе ў параўнанні з кастрычнікам 2015 года зменшылася на 1,8%. Такія дадзеныя апублікаваў Нацыянальны статыстычны камітэт.

Атрымліваецца, што чацвёрты месяц запар сярэдні заробак у Беларусі падае. І калі перавесці рублі ў долары, то ў лістападзе сярэдні заробак быў усяго каля 380 долараў. Усё далей мы адыходзім ад абяцаных пяць гадоў таму Аляксандрам Лукашэнкам тысячы долараў.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ЗАПРАШЭННЕ

Срэбны кубак, з якога пілі Агінскія

Сёння, 29 снежня, Нацыянальны гістарычны музей прэзентуе ўнікальны срэбны кубак, які мае непасрэднае дачыненне да аднаго са знакамітых родаў Беларусі – роду Агінскіх.

– Кубак выраблены на высокім прафесійным і мастацкім узроўні ў Германіі ў 1870-х гадах са срэбра пробы 13 лот, што адпавядае сучаснай пробе 812,5, – распавялі “Народнай Волі” ў музеі. – *На ім выгравіраваны выявы гербаў “Брама” (належаў роду Агінскіх) і “Тржымала” (належаў роду Патуліцкіх). Надпіс на польскай мове “Шлюбны падарунак ад добразычлівых служачых і лясных стражаў. Рэтаў, 16/28 красавіка 1877 года” сведчыць пра значную падзею ў гісторыі сем’яў Агінскіх і Патуліцкіх – кубак падараваны Багдану Іерынеевічу Агінскаму, унуку Міхала Клеафаса Агінскага, з нагоды яго шлюбу з графіняй Габрыэлай Марыяй Патуліцкай.* Акрамя таго, гэты срэбны кубак – проста цікавы прыклад сувенірнай прадукцыі, выраблены ў другой палове XIX стагоддзя.

Колькі каштаваў кубак? І ў каго ён захоўваўся да таго, як трапіў у музей?

Як стала вядома “Народнай Волі”, да нядаўняга часу кубак належаў аднаму беларускаму калекцыянеру. Але ягонае прозвішча ў музеі не называюць. *“Не ўсе калекцыянеры хочуць, каб іх імёны былі вядомы публіцы”,* – адказала “Народнай Волі” намесніца дырэктара музея **Ніна Калымага.**

Не называецца і канкрэтная сума, якую калекцыянер запрасіў за каштоўны кубак з чыстага срэбра (важыць ён каля кілаграма). Але, як стала вядома “Народнай Волі”, гаворка ідзе не пра сотні, а пра тысячы долараў.

Дарэчы, набыццё кубка, з якога пілі Агінскія, адбылося не за кошт сродкаў музея, а пры падтрымцы кампаніі JTI (Japan Tobacco International) у Рэспубліцы Беларусь.

Марына КОКТЫШ.

АКТУАЛЬНО!

Наталья Кочанова за повышение пенсионного возраста

О пенсионном возрасте высказалась заместитель премьер-министра Беларуси Наталья Кочанова. Ее мнение – повышение пенсионного порога в будущем неизбежно.

«Президент Беларуси неоднократно отмечал, что повышать пенсионный возраст нужно, но при условии, что люди выскажутся «за», – отметила Кочанова в интервью БЕЛТА. – *Действительно, пенсионный возраст у нас низкий. Он не учитывает ни экономических реалий, ни то обстоятельство, что растет средняя продолжительность жизни и, соответственно, удлиняется период получения пенсии.*

Так, женщины получают пенсию в среднем более 25 лет. При этом большинство из них, достигнув 55 лет, продолжает трудиться. Мне представляется, что к вопросу о повышении пенсионного порога в будущем мы придем так или иначе!».

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

За тех, кто в тюрьме…

Молебен о заключенных будет совершаться ежемесячно во Введенском приходе Минска.

Такое решение по многочисленным просьбам родственников осужденных приняло приходское собрание. Молебен будет проводиться в четвертый понедельник каждого месяца.

МЕЦЭНАЦТВА

Каму рэктар БДУ выплачвае стыпендыі са сваёй кішэні?

Рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта **Сяргей Абламейка** яшчэ тры гады таму вырашыў выплачваць стыпендыі 11-класнікам – пераможцам алімпіяд па матэматыцы і інфарматыцы са свайго роднага Воранаўскага раёна. У гэтым годзе стыпендыю атрымалі пяць чалавек.

Акадэмік Сяргей Абламейка нарадзіўся ў Воранаве. Яго бацька працаваў інжынерам-землеўпарадкавальнікам, маці – аграномам, а сын стаў адным з самых вядомых беларускіх матэматыкаў, сусветна вядомым спецыялістам у галіне інфарматыкі і інфармацыйных тэхналогій апрацоўкі і распазнавання выяў.

Сяргей Абламейка часта наведвае родную школу, падараваў ёй абсталяванне для камп’ютарнага класа. І нават дапамагае грашыма тым, хто, не выключана, стане новым Стывам Джобсам, Білам Гейцам ці Маркам Цукербергам.

Кастусь ЛІПСКІ.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Віктар Пракапеня дома!

Самая скандальная крымінальная справа гэтага года ў галіне ІТ-тэхналогій, па якой быў арыштаваны адзін з самых паспяховых айчынных спецыялістаў **Віктар Пракапеня,** літаральна напярэдадні Каляд атрымала новы паварот.

Віктара Пракапеню выпусцілі з СІЗА пад падпіску аб нявыездзе. За дзевяць месяцаў зняволення ён схуднеў на 20 кілаграмаў.

Нагадаем, што за Пракапеню заступіліся многія калегі па ІТ-бізнесе, заявіўшы, што такія крымінальныя справы наносяць шкоду самай паспяховай і перспектыўнай галіне айчыннай эканомікі – сферы інфармацыйных тэхналогій. Яны запатрабавалі вызваліць Пракапеню, бо “светлыя галовы” не павінны сядзець у турме.

Напрыклад, кіраўнік Парку высокіх тэхналогій, былы пасол Беларусі ў Злучаных Штатах Амерыкі Валерый ЦАПКАЛА ў сувязі са “справай Пракапені” заявіў: *«Ён нікога не забіў, не згвалціў, адпаведна, не стварае пагрозы грамадству. Мы звярталіся з просьбай аб змяненні яму меры стрымання. Думаем, што дзяржава ў цэлым выйграе, калі ён будзе знаходзіцца на волі, працягне эканамічную дзейнасць, будзе завоіць у краіну валюту”.*

І вось зараз Віктара Пракапеню вызвалілі. Прадстаўнікі следства кажуць, што ён “пагасіў нанесены ўрон”. Аднак хто пакрые ўрон, нанесены гэтым арыштам?

Так, з дапамогай Пракапені ў свой час у Мінску быў адкрыты офіс мабільных распрацовак брытанскай групы IG Group. Восенню гэтага года стала вядома, што беларуская каманда IG пераязджае ў Польшчу. Палякі з радасцю іх прымаюць. Але з чым і з кім застанемся мы?! Са следчымі, пракурорамі і турэмшчыкамі?.. Толькі яны самі нічога не вырабляюць, але працуюць не за так. Хто будзе зарабляць грошы ім на зарплату?..

Максім КРЫВАЛЬЦОЎ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

У кашалёк бабулі службоўцы зазірнулі

Судовыя выканаўцы прымушаюць 77-гадовую мінчанку Лідзію Кандрашову заплаціць штраф 350 тысяч рублёў за ўдзел у несанкцыянаваным пікеце, які адбыўся больш за чатыры гады таму.

Стольк і год ужо бабулі,
І такі ў яе імпэт!
Каб улады крык пачулі,
Стаць надумала ў пікет.
А пасля – не трэ аракул! –
Апынулася ў бядзе:
Затрымалі небараку,
Штраф накінулі ў судзе.
“Белых нітак” многа ў справе,
Не даказана віна,
І таму плаціць дзяржаве
Не збіралася яна.
Суд бабулю не трывожыў,
Не залазіў у кішэнь:
Адуванчык гэты божы
Для яго кліент нягожы,
Бо сканае з дня на дзень.

Час цяпер ляціць, як куля…
Мала грошай у казне.
“Дык, – рашылі, – хай бабуля
З пенсіёна адшчыкне.
Можа, выберацца з ямы
Эканоміка, калі
Адуванчык гэты самы
Нам аддасць свае рублі…”
Патурбоцілі бабулю:
– Мо заплаціш штраф сама?
А яна ў адказ ім –дулю:
– Лішніх рублікаў няма!

* * *

Хоць зламаць бабулю гэту
Не ўдаецца ім, але
Спадзяюцца: з тога свету
Вугалькамі штраф прышле.

Хоць дружба, як граніт, але здавай іспыт

Многія беларусы збіраюцца пакінуць Калінінградскую вобласць, бо іх прымушаюць здаваць іспыты на веданне рускай мовы, прычым за гэта трэба яшчэ і заплаціць.

Бядуе расійская знаць:
Наплыў імігрантаў вялікі,
Жадаюць там жыць, працаваць
Узбекі, туркмены, таджыкі.
Не бачыла б, мусіць, бяды
У гэтым наплыве Расія,
Бо ёй, несумненна, заўжды
Дзяшовая трэба рабсіла.
Хоць выгада нашармака,
Ды ёсць недахоп: як бязмены,
Не хочуць вучыць “языка”
Таджыкі, узбекі, туркмены.
Ці ж гэта нармальна, калі
Па-руску не скажуць і слова?
І прышлыя ўсе пачалі
“Язык” вывучаць прымусова.
Каб вызначыць слоўны багаж,
Наладзілі прышлым іспыты:
Дыктоўку адужаеш – “наш”,
Наробіш памылак – “ідзі ты..!”.
З Расіяй саюз – як граніт,
Жывём мы адзіным хаўрусам,
Ды наканаваны іспыт
Такі ж
І браткам-беларусам.

Здавалася б, мы дабрахоць
“Зруселі” даўно, канчаткова.
Хоць “мову” і даў нам Гасподзь –
Забытая родная мова,
Што продкі ўжывалі спрадвек.
І для беларусаў іспыты –
Як самы пагардлівы здзек,
Зняважлівы выклік адкрыты.
У краі чужым не змаглі
Трываць абуральныя ўкусы.
– Ды спрахніце вы, маскалі! –
Усклікнулі там беларусы. –
Бо самі “язык” свой як след
Не знаеце вы, і пры гэтым
На вас не канчаецца свет,
Нямашака й дружбы са светам.
Не трэба нам вашых даброт.
Шыкуйце і ў будні, і ў святы,
А мы, як спявае народ,
“Паедзем дадому-дахаты”.

* * *

Імкнуцца і рускія к нам,
Праблем тут не маюць нібыта…
Дык, можа, пара “русакам”
Па “мове” наладзіць іспыты?

ПРАБЛЕМА

Паштовыя перадавагоднія прыгоды без хэпі-энду…

Ну і што з таго, што мы з дзяцінства звыклі: усе калядныя і навагоднія прыгоды, гісторыі, казкі, фільмы проста абавязаны мець шчаслівы канец. Абавязаны, так, ды для “Белпошты” – непарушнае “жалезнае” выключэнне. Ад году ў год. І чым далей, тым непарушней…

Кожны раз, хто не ведае, бегаеш па розных паштовых кропках у пошуку навагодніх (ды і любых святочных) паштовак з віншаваннямі па-беларуску – ногі саб’еш, пакуль хоць недзе нешта вывудзіш. І ледзь не танчыш з таго ад радасці!

Таму і цяпер – ужо маючы сумны досвед – без асаблівай надзеі стала ў даўжэзную чаргу да запаветнага акенца ў сваім сталічным паштовым аддзяленні №131. І досвед, на жаль, спраўдзіўся. У прапанаваным мне рознакаляровым веeры беларускага віншавання не знайшлося. Усе – і тыя, што “Сделано в России», і нават паштоўкі вытворчасці ТАА “Мой лёс” (назва тутэйшага прадпрыемства, аднак, беларуская!) мелі аднолькавае віншаванне – “С Новым годом!”. Словам, абставіны вымушаюць супраць волі пашыраць “руссий мир” сярод сваіх сяброў.

Хворыя ногі не дазвалялі абысці іншыя паштовыя аддзяленні, таму адразу накіравалася ў вядомую многім Кнігарню беларускага пісьменніка, што на рагу вул. Казлова і Румянцава. Прадаўцы паказалі на стэнд-круцёлку, спрэс застаўленую яркімі, прывабнымі паштоўкамі. Але… дзе тут хоць што беларускае? “Нам такое не паставляюць!” – нібыта вычарпальна патлумачыла прадаўшчыца. “А вы заказвайце, патрабуйце! Скажыце, як хаця б у Беларусі павіншаваць ці то беларускага пісьменніка, ці то звычайнага беларуса на яго мове? Вам не здаецца, што гэта яўнае парушэнне канстытуцыйнага права грамадзян краіны на роўнасць дзвюх моў, якой фактычна не існуе?”

У адказ – маўчанне. Гаварыць няма чаго. Да майго абуральнага маналогу далучаецца яшчэ адзін няспраўджаны пакупнік – і ён дарэмна шукае тое, што і я…

Нарэшце, па дарозе на канцэрт у дзяржфілармонію ўсё ж завітваю на паштовае аддзяленне №5 і на ўжо безнадзейнае пытанне “Ці ёсць навагоднія паштоўкі па-беларуску?” нечакана чую: “Так, ёсць!” І паказваюць узор – лірычны зімовы пейзаж і надпіс “З Божым нараджэннем і Новым годам!”. Цудоўна, якраз тое, што трэба. Прашу нецярпліва: “Дык дайце, дайце мне хутчэй хаця б дзясятак на сёння, а заўтра – прыхаплю яшчэ грошай – бадай столькі ж вазьму!” Паштарка глядзіць на мяне спачувальна: “Дык гэта адзіная, апошняя. Усё разабралі…”

А нам талдычаць у гандлёвых і паштовых кропках, што нічога беларускага няма, бо быццам няма попыту!

Па-мойму, няма ў тых, хто мае дачыненне да выпуску і рэалізацыі друкаванай прадукцыі, элементарнага ўсведамлення: не будзе нам усім ніякага хэпі-энду, калі будзем паўсюдна, нават у дробязях, ставіць заслон нашай каранёвай, роднай мове. Без яе, без пашаны да яе не ўзгадаваць патрыёта Бацькаўшчыны. Яго тады нават пад навагодняй ёлкай не знойдзеш…

Зінаіда ІГНАЦКАЯ, пенсіянерка.

Мінск.

ПОГЛЯД ЗБОКУ

Калі вы поўнасцю згодны з прэзідэнтам…

Глядзеў па Беларускім тэлебачанні кадры аб чарговай нарадзе ў прэзідэнта. На ёй абмяркоўваліся пытанні, звязаныя з асноўнымі напрамкамі сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі на 2016 год з бюджэтам і грашова-крэдытнай палітыкай.

Бачу, за доўгім сталом сядзяць так званыя губернатары (старшыні аблвыканкамаў), члены ўрада, старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю, іншыя службовыя асобы з атачэння прэзідэнта. Суровыя, насцярожаныя твары. Адны ўглядаюцца ў ноўтбук, другія гартаюць нейкія альбомы з дыяграмамі і лічбамі, трэцяя старанна канспектуюць выказванні А.Р.Лукашэнкі.

Нарада пачынаецца з таго, што прэзідэнт зачытвае маналог, які і павінен стаць асновай для абмеркавання. Рэцэпты вырашэння складаных задач часта вельмі простыя: “Трэба крыху варушыцца, напружвацца”. Колькі разоў мы гэта ўжо чулі? Або: “У нас добрыя людзі, сучасная адукацыя, выдатная школа прамыслоўцаў…” Дык у чым жа тады справа? Чаму дапушчана такое падзенне вытворчасці ў 2015 годзе?

Нарэшце Аляксандр Лукашэнка заўважае: “Хацелася б пачуць ад урада і адпаведных службовых асоб, што прапануецца”. Мне, шаноўнаму грамадзяніну Рэспублікі Беларусь, таксама хацелася б пачуць, што ж на такіх нарадах гавораць кіраўнікі ўрада ці “губернатары”. Але ні дзяржаўнае тэлебачанне, ні дзяржаўныя газеты пра гэта, як кажуць, ні гу-гу. Калі нашы чыноўнікі поўнасцю згодны з тым, што прапануе прэзідэнт, то навошта праводзіць нарады? Каб прыехаць у Мінск, “губернатару” Брэста, Гродна ці таго ж Гомеля патрэбна патраціць як мінімум чатыры-пяць гадзін. А дарога назад! Калі ж тады працаваць, вырашаць, напружвацца, як раіць А.Р.Лукашэнка?

П.І.РОГАЧ, пенсіянер.

Мінск.

ВЗГЛЯД СО СТОРОНЫ

То, что Александр Лукашенко озвучил с трибуны ООН, относится и к нему самому

Громко выступил А.Г.Лукашенко на юбилейной сессии Организации Объединенных Наций. В частности, он сказал: «В любой системе сила, если она является единственной, действует бесконтрольно, стремится только к своему процветанию и решению проблем за счет других. Политика гегемонизма, национального эгоизма приводит к широкому использованию давлений, санкций, ограничений и военным акциям. Как результат мы теряем доверие друг к другу».

Предполагаю, в подготовке текста выступления Александру Григорьевичу помогали опытные сотрудники Министерства иностранных дел. Но, я считаю, они его серьезно подставили. Ведь то, что он озвучил с высокой трибуны, напрямую относится и к нему самому.

Давайте через призму изложенного, через систему посмотрим на нашу Беларусь, ее состояние, развитие и перспективы, влияние на все это ее главного на сегодняшний день составляющего элемента.

С 1994 года А.Г.Лукашенко занимает высший государственный пост – Президента Республики Беларусь. За более чем двадцатилетний срок его полномочия несколько раз корректировались, а если быть точнее – расширялись. Он добился неограниченной личной власти. Он подбирает и назначает основные кадры страны, решает вопросы собственности – что, когда и кому можно приватизировать, решает вопросы добычи и использования основных природных ископаемых… Словом, как говорят, царь, Бог и воинский начальник.

Именно президент Республики Беларусь А.Г.Лукашенко, главный властитель страны, согласно высказанному на сессии Генассамблеи ООН постулату, являясь той единственной силой, действует бесконтрольно, стремится к удовлетворению своих амбиций порой со всеми негативными последствиями для государства и общества. Таким образом, Александр Григорьевич противоречит сам себе.

Характерными чертами неограниченной власти А.Г.Лукашенко, как показывает жизнь, являются неравенство людей перед законом, принижение роли, сковывание инициативы других государственных органов по выполнению ими функций, возложенных непосредственно на них. К сожалению, многие из начальников строят свои взаимоотношения с подчиненными, копируя стиль работы президента.

Как бы отдельные лица официальных органов, верой и правдой служащие не Закону, не Конституции, а одному человеку, ни ретушировали и ни скрывали истинные результаты этого неограниченного властвования, последствия его плачевны, и они с каждым днем видны все более рельефно во всех сферах жизни.

Неограниченная власть одного человека опасна для всех – и лично для него самого, и для его семьи, и для всех граждан. Зачастую выход из таких ситуаций заканчивается кровавыми разборками, и в истории есть этому много подтверждений.

О том, что Александр Григорьевич не намерен менять свои принципы, наглядно свидетельствует его выступление на церемонии принесения очередной присяги 6 ноября 2015 года. Красной нитью через всю его речь проходит мысль: будет так, как я сказал. Что ж, полное подтверждение того, что было сказано в Нью-Йорке: «…Сила, если она является единственной, действует бесконтрольно, стремится только к своему процветанию и решению проблем за счет других».

Василий КАРАТКЕВИЧ, юрист, социолог.

Минск.

ЮБІЛЕЙ

Светлая лучнасць родных душ

Згуртаванню беларусаў свету “Бацькаўшчына” – 25 гадоў!

Сёлета Згуртаванню беларусаў свету “Бацькаўшчына” споўнілася 25 гадоў – немалы час для дзейнасці грамадскага аб’яднання, якое ставіць за мэту захаванне і развіццё беларускай прысутнасці ў свеце, умацаванне еднасці Беларусі і яе дыяспары, паглыбленне нацыянальнай ідэнтычнасці.

Сёння “Бацькаўшчына” трымае лучнасць з беларускімі суполкамі больш як 25 краін свету, аказвае ім метадычную, арганізацыйную ды інфармацыйную дапамогу, спрые папулярызацыі дасягненняў беларускай дыяспары ў Беларусі праз выданне навукова-папулярных і мастацкіх кніг у спецыяльнай серыі “Бібліятэка Бацькаўшчыны”, садзейнічанне навуковым даследаванням, засноўвае конкурсы і прэміі, арганізоўвае сустрэчы з беларусамі замежжа. Згуртаванне актыўна спрые захаванню культурнай спадчыны беларускага замежжа, і, што вельмі важна, з ініцыятывы Згуртавання і дзякуючы яго працяглым шматгадовым намаганням быў прыняты закон “Аб беларусах замежжа”.

Праца з беларускай дыяспарай прадэманстравала, што вельмі важнай і актуальнай перадумовай захавання беларускай прысутнасці ў свеце ёсць паглыбленне нацыянальнай ідэнтычнасці найперш у самой Беларусі, што і натхніла на стварэнне супольна з іншымі арганізацыямі грамадскай культурніцкай кампаніі “Будзьма беларусамі!” у 2008 годзе. Сярод сталых і надзейных партнёраў Згуртавання – такія вядомыя беларускія арганізацыі, як Саюз беларускіх пісьменнікаў, Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны, Беларускае добраахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры. Мэта кампаніі цалкам адпавядае мэце “Бацькаўшчыны” – гуртаванне беларусаў незалежна ад месца іх пражывання на глебе павагі да свайго народа, краіны, яе гісторыі, культуры і мовы.

25 гадоў – добрая нагода для таго, каб падвесці вынікі і ўспомніць, як усё пачыналася. Усё, што зроблена Згуртаваннем, – гэта вынік супольнай працы яго сяброў, усіх тых, хто ў розныя часы спрычыняўся да дзейнасці арганізацыі: і асобных сяброў “Бацькаўшчыны”, і беларускіх суполак у замежжы, і кіраўніцтва арганізацыі. Таму мы палічылі, што з нагоды 25-годдзя ў першую чаргу мусяць выказацца самі сябры Згуртавання: і тыя, хто стаяў ля вытокаў, і тыя, хто нёс цяжар кіравання, і тыя, што далучыліся да арганізацыі пазней.

Алена МАКОЎСКАЯ, Ніна ШЫДЛОЎСКАЯ, сённяшнія кіраўнікі МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”.

Радзім ГАРЭЦКІ,

прэзідэнт Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына» ў 1993–2001 гадах, акадэмік НАН Беларусі, аўтар шматлікіх кніг і публікацый:

– Нягледзячы на многія цяжкасці жыцця ў тыя часы, шмат момантаў нават цяпер, праз 25 гадоў, успамінаюцца з цеплынёй і радасцю, і ўсе яны звязаны з нацыянальным адраджэннем, элементамі вольнасці і надзеяй на светлую будучыню.

Зараз цяжка ўявіць, што кіраўнік дзяржавы Станіслаў Шушкевіч усюды размаўляў па-беларуску, а кіраўнік урада Вячаслаў Кебіч на з’ездзе Таварыства беларускай мовы быў прыняты ў сябры ТБМ і абяцаў у наступным годзе выступіць на чыстай беларускай мове.

У Акадэміі навук Беларусі першы і апошні раз адбыліся выбары прэзідэнта і кіраўніцтва Акадэміі без усякага ўзгаднення і ціску ўладных і партыйных структур. Я тады стаў віцэ-прэзідэнтам АН Беларусі.

Ізаляцыя краіны скончылася, і адкрыўся шырокі прастор у свет. Усё больш пазнавалі сваіх суайчыннікаў як у новых краінах СНД, так і ў далёкім замежжы…

…Уплыў дзейнасці ЗБС “Бацькаўшчына” на нацыянальнае Адраджэнне Беларусі і развіццё беларушчыны надзвычайны, і таму наша Згуртаванне будзе мацнець і пільна працаваць, пакуль на свеце жывуць беларусы, а гэта значыць – вечна!

Ганна СУРМАЧ,

старшыня Рады Згуртавання ў 1993–2001 гадах, старшыня Беларуска-амерыканскага задзіночання:

– Сама ідэя прызнання наяўнасці беларускай эміграцыі ў свеце і стварэння Згуртавання беларусаў свету дзеля падтрымання пастаяннай сувязі краіны-маці і яе дыяспары была вялікім крокам у развіцці беларускай нацыі, які стаў магчымы з пачаткам нацыянальнага Адраджэння. І гэтая ідэя была паспяхова рэалізавана ў 1990 годзе, калі мы – беларусы з Бацькаўшчыны і з замежжа – сабраліся разам у Доме літаратара і абвясцілі пра стварэнне новай арганізацыі. Так была адгорнута зусім новая старонка ў гісторыі краіны.

У той час высокай грамадскай актыўнасці ствралася шмат новых арганізацый, да сёння дажылі нямногія. Згуртаванне «Бацькаўшчына» можа з гонарам адзначаць свой 25-гадовы юбілей. Яна паспяхова выконвае сваю ролю – гуртаваць беларусаў па ўсім свеце. Пераэжыта шмат выпрабаванняў, цяжкасцяў, страт, як і раней, няма дастатковай падтрымкі з боку беларускай дзяржавы праз палітычную сітуацыю ў краіне. Але ёсць адказныя людзі, якія нясуць на сабе ўвесь цяжар гэтай працы, не здраджваюць ідэі, робяць што магчыма, каб трымаць сувязі з беларускім замежжам…

Янка ЗАПРУДНІК,

дзеяч беларускай дыяспары ў ЗША, гісторык і публіцыст:

– “Бацькаўшчына” для нас на чужыне была не толькі святым словам, на якое малілася душа і канцэнтраваліся думкі. Яно суправаджала нашы ўчынкі і нашы сны… беларусы замежжа сустрэлі і падтрымалі выказаную ў Мінску 25 гадоў таму ініцыятыву заснавання Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”. Нарэшце да беларусаў, раскіданых па ўсім свеце, прыйшло адчуванне, што скончылася “выгнанне”, знікла “ўцякацтва”, вярнулася пачуццё, што, дзе б ты ні быў, ты маеш за сабой родную духам Бацькаўшчыну...

Вячка ЦЕЛЕШ,

старшыня Аб’яднання мастакоў-беларусаў Балтыі “Маю гонар”, мастак, гісторык, пісьменнік:

– Для беларусаў на Бацькаўшчыне Адраджэнне было звязана з пазітыўнымі пераменамі: гэта любоў да сваёй нацыянальнай мовы, гісторыі, спадчыны, культуры і мастацтва. Але там да перамен не ўсе былі гатовы, і не ўсе паставіліся да гэтага аднолькава. Тым не менш знайшліся ў Беларусі людзі – сапраўдныя патрыёты сваёй Бацькаўшчыны, якія зразумелі: адраджаць і будаваць сваю нацыянальную дэмакратычную дзяржаву патрэбна ўсім разам – беларусам на Бацькаўшчыне і тым, якія жывуць па-за яе межамі. Імі і быў арганізаваны ў 1990 годзе Першы з’езд беларусаў блізкага замежжа, на якім было заснавана Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына”. Адной з галоўных мэт арганізацыі стала аб’яднанне ўсіх беларусаў для захавання ідэнтычнасці беларусаў у свеце. У тым з’ездзе ўзялі актыўны ўдзел і сябры “Світанку”.

Леанід ЛЫЧ,

доктар гістарычных навук, прафесар, сябра Рады Згуртавання:

– Я лічу, што акрамя беларусаў свету трэба праводзіць і з’езды беларусаў блізкага замежжа. Калі, скажам, з Прыбалтыкай і з некаторымі рэспублікамі Закаўказзя ў нас на дзяржаўным узроўні яшчэ не існуе цеснага супрацоўніцтва, то ў краінах былой сацыялістычнай садружнасці, наадварот, адбываюцца нейкія працэсы, якія характэрныя для колішняга Саюза. І таму падыходы да працы з беларускай эміграцыяй у блізкім замежжы, на постсавецкай тэрыторыі і да працы з беларусамі Вялікабрытаніі, Францыі, Канады, Германіі, Амерыкі павінны быць зусім розныя. Таму нам неабходна склікаць з’езды беларусаў блізкага замежжа – тых беларусаў, якія жывуць на тэрыторыі Еўразійскага саюза, паколькі ідзе эканамічная, палітычная інтэграцыя, і яна будзе моцна ўплываць на этнакультурныя працэсы гэтых народаў, і яны будуць падлягаць у пэўнай ступені асіміляцыі – так, як некалі ў складзе СССР…

…У нас сярод нацыянальнай эліты вельмі многа прагрэсіўных ідэй. Стварыць дыскусійны клуб, дзе хаця б раз на тыдзень маглі збірацца людзі нацыянальных пазіцый.

Мы не супраць, каб прыйшлі і нашы праціўнікі, каб з імі дыскусію праводзіць, – глядзіш, і з гэтых праціўнікаў праз дзве-тры сустрэчы ўжо былі б людзі, якія станавіліся б на нашы пазіцыі.

(Заканчэнне на 5-й стар.)

НАКІПЕЛА!

Дыскрымінацыя?

Напярэдадні Новага года ўлады “парадавалі” беларусаў навіной пра павышэнне платы за праезд у грамадскім транспарце. Дый немалым павышэннем!

Ведаю, што абурацца ў катэгорыях “танна-дорага” не мае ніякага сэнсу, бо наша дзяржава лічыць, што яна нічога не павінна людзям, толькі людзі – ёй. Але няўжо ў краіне ўжо адменены законы пра забарону дыскрымінацыі людзей па той ці іншай прыкмеце?

Я лічу, што тарыфы на праезд у грамадскім транспарце – гэта дыскрымінацыя жыхароў сталіцы. Бо пенсіі ў Беларусі налічваюцца ўсім па адных законах, тарыфныя стаўкі працуючых – аднолькавыя для ўсіх рэгіёнаў, памеры сацыяльнай дапамогі жыхарам, напрыклад, Магілёва і Мінска – аднолькавыя. Адначасова кошт бензіну, запчастак, саміх тралейбусаў і аўтобусаў – аднолькавы і для Мінска, і, напрыклад, для Брэста. Чаму ж у Мінску з 24 снежня талончык на праезд каштуе 5000 рублёў, а ў Брэсце – 4000?

Праязны на месяц на адзін від транспарту ў Брэсце (калі ўжо гэты абласны цэнтр браць для параўнання) – 180 тысяч рублёў, а ў Мінску – 225 тысяч.

Што гэта, калі не дыскрымінацыя? Чым жыхары сталіцы горшыя за іншых? За якія грахі яны павінны плаціць болей за іншых? Хто так вырашыў?

Яўген ШЫЛАЎ.

Мінск.

ЭТО ИНТЕРЕСНО

Многие белорусы оказались родственниками

Как известно, Беларусь называют краем голубых озер и голубоглазых людей. Как выяснилось, это означает, что многие из нас – родственники.

В ходе проведения ряда исследований испанские ученые из университета эволюционной биологии в Барселоне смогли установить причину появления голубого цвета глаз у людей. Как оказалось, все голубоглазые люди имеют ген с мутацией, передающийся от одного из родственников.

Специалисты выявили, что мутация в гене HERC2 является причиной появления голубого цвета глаз. Наличие мутированного гена в обеих хромосомах является 100-процентной гарантией голубого цвета глаз у ребенка.

По словам авторов исследований, все люди с голубыми глазами являются родственниками в 400-м поколении, так как мутация гена появилась около 7 тысяч лет назад.

Несмотря на то, что есть и другая версия появления голубоглазых людей, согласно которой такие появились 10 тысяч лет назад в районе Черного моря, версия ученых из Барселоны считается более убедительной.

Анна ГОНЧАРИК.

Падзеі 2015 года

1 студзеня – уступіла ў дзеянне дамова аб стварэнні Еўразійскага эканамічнага саюза.

7 студзеня – тэракт у Парыжы. Трое невядомых тэрарыстаў адкрылі агонь у офісе сатырычнага часопіса "Шарль Эбдо". Загінулі 12 чалавек.

11–12 лютага – у Мінску адбылася сустрэча прэзідэнтаў і прадстаўнікоў МЗС Германіі, Расіі, Украіны і Францыі. Перамовы былі прысвечаны лёсу Данбаса.

27 лютага – у Маскве забіты апазіцыйны расійскі палітык Барыс Нямцоў.

20 сакавіка – затрыманы IT-бізнесмен Віктар Пракапеня.

22 сакавіка – біятланістка Дар'я Домрачава заваявала Вялікі хрустальны глобус.

2 красавіка – падпісаны так званы закон аб дармаедах.

6 красавіка – нашаму земляку, сусветна вядомаму навукоўцу Барысу Кіту споўнілася 105 гадоў.

14 красавіка – у выніку трагедыі ў Міжземным моры загінулі 400 мігрантаў, сярод іх шмат дзяцей.

25 красавіка – у Балтыморы (ЗША) пачаліся сутыкненні дэманстрантаў з паліцыяй, выкліканыя гібеллю афраамерыканца Фрэдзі Грэя.

2 мая – памерла легендарная балерына Мая Плісецкая.

4 мая – у Нью-Ёрку адбылася адна з грандыёзных падзей у свеце моды – традыцыйны Баль касцюма.

1 чэрвеня – прэмію Гедройца за кнігу «Час збіраць косці» атрымаў Віктар Казько.

У ноч з 13 на 14 чэрвеня ў Тбілісі адбылася вялікая паводка. У зону бедства трапіў і заапарк.

26 чэрвеня – беларусы Кірыл Чыкеюк і Арцём Ставенка са сваім брытанскім стартапам Kino-mo сталі пераможцамі прэстыжнага брытанскага конкурсу стартапаў Pitch to Rich 2015.

28 чэрвеня – фінансавы калапс у Грэцыі.

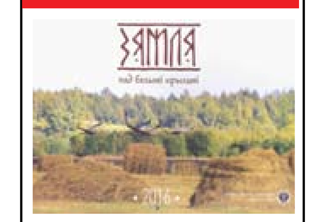

11 ліпеня – 20 гадоў "Народнай Волі".

12–15 жніўня – у кітайскім Цяньцзіне адбылася тэхнагенная катастрофа.

22 жніўня – грамадскасць Мінска сустрэла Міколу Статкевіча пасля вызвалення з турмы.

29 жніўня – беларуская спартсменка Марына Арзамасава прынесла Беларусі золата на чэмпіянаце свету па лёгкай атлетыцы ў Пекіне.

БЕЗ ГАЛЬШТУКА

Хобі Скота Роланда

"Зямля пад белымі крыламі" – так называецца каляндар на 2016 год, выдадзены Пасольствам ЗША ў Беларусі. Ён праілюстраваны здымкамі амерыканскага дыпламата – Паверанага ў Справах ЗША ў Беларусі Скота Роланда.

– Я бываў у Мінску двойчы ў далёкіх 1980-х, але тады ў мяне не атрымалася выехаць за межы сталіцы. Вярнуўшыся сюды зноў праз шмат гадоў, я атрымліваю сапраўдную асалоду ад Беларусі, ад знаёмства з цікавымі людзьмі і прыгожымі краявідамі ў розных кутках краіны, – прызнаецца кіраўнік дыпламатычнай місіі Злучаных Штатаў. – Але з асаблівым задавальненнем я займаюся тут сваім любімым хобі – назіраннем за птушкамі.

Каляндар выдадзены на рускай і англійскай мовах. Ён сведчыць, што спадар Скот Роланд сапраўды палюбіў наш край.

США – РОССИЯ

Как Путин сражается за новый миропорядок

Не успел конфликт на востоке Украины немного затихнуть, как Россия начала военную операцию в Сирии. В 2015 году Москва с новой силой заявила о возвращении на мировую арену. Возникли новые шансы, а вместе с ними – и риски.

Президент России нечасто хвалит США, но 17 декабря произошло именно это. Это может показаться странным, признал Владимир Путин, но российский план по Сирии «по ключевым аспектам» совпадает с американским. Москва поддержит новые инициативы Вашингтона по решению сирийского конфликта, сказал глава Кремля на пресс-конференции в Москве по итогам года.

Керри на переговорах в Москве

Эти заявления прозвучали спустя два дня после визита в Москву госсекретаря США Джона Керри. Перед встречей с Путиным Керри демонстративно гулял по Арбату и покупал сувениры. Таких символических кадров не было уже несколько лет. «Новая газета» написала о возможном «прорыве» в российско-американских отношениях, особенно охладевших после аннексии Россией Крыма. Ключевой вопрос – смогут ли стороны договориться о судьбе президента Сирии Башара Асада, отставки которого требует Вашингтон? Москва противится этому и поддерживает сирийского лидера – в том числе и военной силой.

ЮБІЛЕЙ

Светлая лучнасць родных душ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

Хведар НЮНЬКА,

старшыня Таварыства беларускай культуры Літвы (1989–2014), беларускі грамадска-культурны дзеяч, сябра Прэзідыума Рады БНР, сябра Рады "Бацькаўшчыны", дырэктар Культурнага цэнтра імя Якуба Коласа ў Вільні:

– ЗБС "Бацькаўшчына" не мае такіх умоў і падтрымкі з боку ўлад, якую маюць беларусы ў Літве і іншых краінах Балтыі. Аднак і ў гэтых умовах кіраўніцтва "Бацькаўшчыны" выконвае вялікую і такую патрэбную працу па наладжванні кантактаў, выпуску і забяспечванні замежных беларусаў літаратурай і сувенірамі, а па магчымасці і дапамогай у вырашэнні арганізацыйных пытанняў, арганізацыі з'ездаў і канферэнцый беларусаў…

…На будучыню пажадаю кіраўніцтву і далей працаваць супраць русіфікацыі Беларусі і супраць асіміляцыі беларусаў за мяжою.

Юбілей Бураўкіна. Мінск. 2011г.

V з'езд «Бацькаўшчыны».

Лідзія САВІК,

даследчыца літаратуры, адна з заснавальніц Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", сябра Рады:

– Гэта была такая эйфарыя! Мы дзень і ноч працавалі. У замежжы беларусы памяталі Бацькаўшчыну, мову памяталі, выдавалі творы – гэта вельмі нас прываблівала. Божа, колькі людзей прыехала! Мы ездзілі іх сустракаць, а яны сыходзілі з самалётаў, падалі на калені… Тады ўздым быў, людзі загаварылі па-беларуску, столькі падзей было!

Пра з'езд быў вялікі розгалас, і не толькі ў Беларусі, бо сюды амаль з усяго свету людзі прыехалі. Дзякуючы нашым эмігрантам свет даведаўся, што ёсць такая краіна – Беларусь…

…Вельмі добра, што была створана такая арганізацыя, якая вельмі шмат зрабіла для беларускай справы, не дае згаснуць гэтай беларускай свечачцы, дагарэць да палічкі і знікнуць зусім… Канечне, на з'езды прыязджае ўжо не столькі людзей, як на першы – той быў самы значны, самы вялікі, падзея была: тады ж яшчэ і ўрад спрычыніўся, і газеты, і часопісы шмат пісалі. Але я лічу, што вельмі правільная пазіцыя была, калі мы стварылі гэтую арганізацыю, – захаваць беларушчыну, захаваць нашу нацыю, культуру, гісторыю. Я лічу, што Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" – вельмі вялікае дасягненне беларускай нацыянальнай ідэі. А што такое нацыянальная ідэя? Гэта патрыятызм, захаванне сваёй мовы, сваёй культуры, гісторыі. І дзякаваць Богу, што Бацькаўшчына ўсё-ткі існуе, нягледзячы на такія нялёгкія ў апошнія 20 гадоў умовы. Я лічу, што "Бацькаўшчына" – адна з самых уплывовых і значных нашых арганізацый па ажыццяўленні беларускай нацыянальнай ідэі.

Барыс ПЯТРОВІЧ (Сачанка),

старшыня Саюза беларускіх пісьменнікаў, сябра Рады Згуртавання:

– Прыемна ўсведамляць, што ля вытокаў Згуртавання стаялі і пісьменнікі, а менавіта такія слынныя асобы, як Васіль Быкаў, Ніл Гілевіч, Генадзь Бураўкін, Рыгор Барадулін.

Пятрусь КАПЧЫК,

старшыня беларускай суполкі "Зорка Венера" з украінскага Ізяслава, сябра Рады Згуртавання:

– Для ўмацавання нацыянальнай ідэнтычнасці беларусаў патрэбна нацыянальная беларуская дзяржава з адной дзяржаўнай мовай, усе іншыя патугі так і застануцца патугамі. Даваць парады ў мяне няма жадання, таму што гэта ўсё роўна не будзе выканана: я добра ведаю стан рэчаў у краіне з мовай, культурай, адукацыяй і сродкамі масавай інфармацыі... Маю душу грэе думка, што недзе ў Мінску на вуліцы Кузьмы Чорнага знаходзіцца «выспа беларускасці» ў амаль цалкам ужо зрусіфікаванай краіне, дзе я нарадзіўся і рос, – ЗБС «Бацькаўшчына» і Саюз беларускіх пісьменнікаў. І дзякуй Пану Богу, што вы ёсць у нас, беларусаў замежжа, вы – наша надзея і спадзеў, што хоць нас і небагата, але мы ёсць, і русіфікатарам трэба пра гэта памятаць!!!

Іна СНАРСКАЯ,

беларуская паэтка, што жыве ва Украіне, старшыня Культурна-асветнага аб'яднання беларусаў Палтавы "Агніца", сябра Рады Згуртавання:

– Найбольш яскравай падзеяй для мяне быў Першы з'езд беларусаў свету. Уся атмасфера таго з'езда была прасякнута адчуваннем сапраўднага свята, надзеяй на адраджэнне Беларусі. На вуліцах Мінска, у транспарце мы, удзельнікі з'езда, размаўлялі па-беларуску, нам прыязна ўсміхаліся людзі. Мы расказвалі, адкуль мы, з якіх краін прыехалі, жыхары Мінска распытвалі пра наш з'езд. Я добра памятаю выступленне Васіля Быкава. Адчуваючы веліч гэтага чалавека і пісьменніка, мне цяжка было стрымаць слёзы. Не магу не ўспомніць той момант, як на прыступках Опернага тэатра са свечкамі ў руках мы спявалі «Магутны Божа».

Лёля МІХАЛЮК,

шмат гадоў кіравала Згуртаваннем беларусаў у Вялікабрытаніі і сёння з'яўляецца ганаровым старшынёй гэтай арганізацыі, сябра Рады "Бацькаўшчыны":

– У цяперашніх варунках нельга вымагаць немагчымага. Найбольш важна, з улікам усіх цяжкасцяў сённяшняга дня, тое, што "Бацькаўшчына" яшчэ існуе. А яшчэ тая вялікая праца, якую "Бацькаўшчына" робіць дзеля прэзентацыі беларушчыны навонкі, – хочацца, каб і надалей так было. Надзвычай важна, што "Бацькаўшчына" стараецца захаваць беларускую мову, бо нацыя не можа існаваць без мовы.

Алег РУДАКОЎ,

заснавальнік і шматгадовы кіраўнік Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага, актыўны сябра Маладзёжнага клуба "Крывічы", намеснік старшыні Федэральнай нацыянальнай культурнай аўтаноміі "Беларусы Расіі», сябра Рады "Бацькаўшчыны":

– У век глабалізацыі нацыянальная ідэнтычнасць можа захавацца толькі пры адной умове: калі беларусы будуць адраджаць, захоўваць і развіваць сваю традыцыйную нацыянальную культуру. Гэта можна зрабіць толькі пры ўмове правядзення нацыянальных абрадавых святаў у выглядзе не дробнай тусоўкі, а агульнага масавага фэсту. Гэта мы робім у Іркуцку. Праз нацыянальныя святы, якія мы ладзім з інтэрактывам (песні, танцы, культ нацыянальных строяў, культ нацыянальных рамёстваў), усё гэта дае магчымасць зацікавіць моладзь, якой якраз у будучыні і трэба будзе працягваць працу па захаванні нацыянальнай адметнасці.

Радзім Гарэцкі і Хведар Нюнька падчас адкрыцця шыльды М.Гарэцкаму.

Акрамя з'езда "Бацькаўшчыне" трэба ўзяцца за правядзенне "Беларускага кірмашу" – няхай адзін раз на тры гады, але каб гэта быў не толькі фестываль беларускай песні, але і майстар-класы па рамёствах, майстар-класы па танцах, па інтэрактыўным вывучэнні беларускай мовы і іншае.

Лічу, што прыйшоў такі час, калі трэба вылучыць маладзёжнае крыло "Бацькаўшчыны". Дзеля гэтага правесці Першы беларускі ўсясветны маладзёжны з'езд, які зробіць аналіз пытання далучэння моладзі ў розных краінах і ў самой Беларусі да беларускага руху, а таксама распрацуе асноўныя кірункі дзейнасці дзеля дасягнення гэтай мэты.

Валер ГЕРАСІМАЎ,

намеснік старшыні Рады Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына" і адзін з пачынальнікаў гэтай арганізацыі:

– Гэта быў час, калі мы ўсе пайшлі ў палітыку, мы ўсе – навукоўцы, творчая інтэлігенцыя, простыя служачыя – аддаваліся гэтай справе шчыра і з грамадскай ініцыятывы пісалі пра мову, пра дзеячаў адраджэння, удзельнічалі ў першых вольных мітынгах па адзначэнні Дзядоў, супраць будаўніцтва лініі метро пад Верхнім горадам Мінска, зносу старажытных мінскіх будынкаў, спявалі разам народныя беларускія песні («спеўкі» былі так званыя). Памятаю, Зянон Пазьняк, з якім я тады пазнаёміўся, сказаў: "Бацькаўшчына" – арганізацыя, якая яднае беларусаў з усяго свету, усіх веравызнанняў, незалежна нават ад крыві: галоўнае – палітычнае грамадзянства і ўсведамленне сябе беларусам. Але ніколі "Бацькаўшчына" не ахвяравала прынцыпамі: нацыянальная культура, нацыянальная мова, нацыянальная сімволіка, бел-чырвона-белы сцяг і "Пагоня" – гэта тыя "слупы" нацыянальнай свядомасці, на якіх "Бацькаўшчына" трымалася заўсёды. Лічу, што і цяпер кіраўніцтва "Бацькаўшчыны" ідзе правільным шляхам".

…Я думаю, што развіццё беларускай нацыі, беларускага народа незваротнае, а неспрыяльныя дробязі на нашай дарозе адыдуць у былое. Я захоўваю гэты аптымізм, нейкую трываласць і веру дзякуючы "Бацькаўшчыне" і людзям, якія там працавалі і працуюць. Яны працуюць прафесійна, абганяючы ў імпэце дзяржаўныя структуры…

P.S. Цалкам допісы гэтых і іншых асоб можна прачытаць на сайце "Бацькаўшчыны" zbsb.org.

САНКЦИИ

Кто попал в «черный список»

Министерство юстиции США опубликовало расширенный список российских компаний, в отношении которых вводятся санкции в связи с конфликтом на востоке Украины.

В санкционные списки попали, в частности, банк ВТБ24, дочерние структуры «Сбербанка» в Украине и в Швейцарии, девелоперская компания «Галс Девелопмент», а также платежная система «Яндекс.Деньги» (75% акций компании владеет «Сбербанк»). В «черных списках» оказались компании и банки, активно работающие в аннексированном Россией Крыму, а также связанные с действующими фигурантами списка.

Среди физических лиц, в отношении которых введены санкции, – представители самопровозглашенных республик на востоке Украины, а также ряд российских и украинских граждан, в числе которых работники российских компаний «Ижмаш», концерн «Калашников» и другие.

«Критически важно, чтобы Россия предпринимала необходимые шаги для выполнения своих обязательств в рамках Минских соглашений», – приводится в пресс-релизе Минюста заявление директора Управления контроля иностранных активов США (OFAC) Джона Смита.

ЛЁС ЧАЛАВЕКА

НЯСКОРАНЫ МІХАІЛ МАРЫНІЧ

ГІСТОРЫЯ Ў ФОТА

(Працяг. Пачатак у №№96–101.)

Сяргея Фокіна маўчанне гэтае моцна стаміла. У 2001 годзе ён пачаў працаваць у апальнай "Дзелавой ініцыятыве", а з Міхаілам Апанасавічам Марынічам сябраваў да апошніх дзён яго жыцця. І ні ад кога не хаваў гэтага сяброўства…

Як і Анатоль Іванавіч Ракіцкі.

Напэўна, ён ведаў Марыніча даўжэй за ўсіх астатніх, бо паходзіць з той самай вёскі Навасёлкі, куды некалі ў школу хадзіў Міхаіл Апанасавіч і дзе яны вучыліся ў розных класах.

Пазней абодва выправіліся "ў вялікі свет" і сустрэліся зноў толькі ў сярэдзіне 1990-х. Марыніч быў міністрам знешнеэканамічных сувязяў, а Ракіцкі кіраваў бранятанкавай службай Узброеных сіл Беларусі. Разам рабілі так, каб скарачэнне арміі (перш за ўсё матэрыяльнае) прыносіла беларускай дзяржаве плён.

На жаль, падобныя якасці аказаліся непатрэбнымі новай уладзе, таму з пачаткам новага тысячагоддзя яны зноў апынуліся разам. Абодва заўсёды імкнуліся быць чэснымі перад уласным сумленнем.

Трэцім сапраўдным сябрам Міхаіла Апанасавіча Марыніча без перабольшванняў можна назваць Уладзіміра Сяргеевіча Іскарцава. І не толькі таму, што той два гады быў яго памочнікам у Мінгарвыканкаме ў вельмі напружаныя часы будаўніцтва Мінскага метрапалітэна. Іскарцаў стаў хросным бацькам яго малодшага сына Міхаіла.

Вяртаючыся да асабістага жыцця Марыніча, я яшчэ раз хачу падкрэсліць, што не жадаю тут бачыць нейкіх "падзелаў". Усе ў роўнай ступені самыя блізкія герою гэтай кнігі людзі, з усімі ён быў шчаслівы.

З сынам Іграм.

З сынам Паўлам.

З сынам Міхаілам.

З жонкай Таццянай.

Таксама асобна хочацца сказаць і пра супрацоўнікаў бізнес-цэнтра "Імагуру", найперш пра Анастасію Хамянкову і Яўгена Пугача, якія асабіста дапамагалі аўтару. Шчыры ім дзякуй!

Удзячны таксама за дапамогу Паліне Лысюк і Васілю Вешнякову!

Тыя, хто працуе ў жанры нон-фікшан, ведаюць, што, калі кніга робіцца да нейкага юбілею, даволі часта абмяркоўваецца склад людзей, ад якіх хацеў бы бачыць віншаванні сам юбіляр. Падобнае зрабілі і мы з Міхаілам Апанасавічам.

На жаль, па зразумелай прычыне ад віншаванняў прыйшлося адмовіцца. Размешчаныя ніжэй успаміны былі запісаны ўжо пасля сыходу Марыніча з жыцця. А пачаць хочацца са слоў былога прэм'ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра.

Міхаіл Чыгір, былы кіраўнік беларускага ўрада (1994-1996):

"Я ведаў яго яшчэ з часоў работы ў Мінгарвыканкаме, але бліжэй пазнаёміўся ўжо тады, калі ён стаў міністрам знешнеэканамічных сувязяў.

Яго погляды на мадэрнізацыю знешнеэканамічнай дзейнасці, мякка кажучы, не супадалі з лукашэнкаўскімі, і ён гэтага абсалютна не хаваў. А калі яго прызначылі амбасадарам, усё стала яшчэ больш відавочна.

Аднойчы, падчас нашай тэлефоннай размовы (я ўжо быў у адстаўцы, а ён яшчэ дзеючым чыноўнікам), Марыніч пачаў надзвычай жорстка крытыкаваць існуючае становішча. Я здзівіўся, што ён робіць гэта па тэлефоне, і спытаў: "Не баішся?" Ён адказаў: "Колькі можна баяцца! Нешта трэба рабіць".

Міхаіл Марыніч быў выхаваны савецкай сістэмай, але вельмі хутка змяніў свае погляды. Для мяне было цалкам зразумела, што доўга ён там не пратрымаецца. Так і адбылося".

Словы Міхаіла Мікалаевіча Чыгіра даволі красамоўна пацвярджае фота. Міхаіл Апанасавіч Марыніч быў адзіным (!!!) беларускім амбасадарам, у кабінеце якога не было партрэта дзеючага прэзідэнта…

Працоўны кабінет.

Як вядома, кабінет гэты ў свае часы быў у Рызе, і менавіта з Рыгі паходзіць жанчына, якая зрабіла для Міхаіла Марыніча больш за некаторых мужчын.

Майра Мора, амбасадар, кіраўнік Прадстаўніцтва ЕС у Беларусі:

"У той час, калі Міхаіл Апанасавіч прадстаўляў інтарэсы Беларусі ў Латвіі, адносіны Беларусі з краінамі еўрапейскай супольнасці ўжо сур'ёзна ўскладніліся, але ён заўсёды карыстаўся бязмежнай павагай і даверам сваіх калег па дыпламатычным корпусе. Пазнаёміліся мы з Міхаілам Апанасавічам у красавіку 2005 года пры абставінах, якія зусім не спрыялі нязмушанай гутарцы: разам з літоўскім калегам атрымалі дазвол наведаць яго ў зняволенні, і тады я ўбачыла, што да яго ставіліся з пашанай і тыя, хто мусіў паводле сваіх службовых абавязкаў яго ахоўваць.

Падчас той нашай першай размовы з Марынічам у мяне склалася ўражанне, што маштаб асобы гэтага чалавека большы за любую пасаду, якую ён займаў ці мог бы займаць, а яго характар мацнейшы за любыя абставіны".

А вось што напісаў другі адметны для беларускай гісторыі чужаземец.

Ханс-Георг Він, пасол, кіраўнік Кансультацыйна-назіральнай групы АБСЕ ў Беларусі (1997–2001):

"На прафесійную біяграфію Міхаіла Марыніча аказалі ўплыў вялікія паваротныя падзеі ў Еўропе, што ў апошнія дзесяцігоддзі мінулага стагоддзя прывялі да краху камуністычных мадэляў грамадства і дзяржавы. Яны паклалі пачатак цяжкім пераходным працэсам, стварылі новыя рамачныя ўмовы для народаў, дзяржаў і грамадзян.

Міхаіл Марыніч браў актыўны ўдзел у працэсах гэтай трансфармацыі. Напрыклад, у падрыхтоўцы Пагаднення аб партнёрстве і супрацоўніцтве паміж Еўрапейскім Саюзам і Беларуссю, якое было падпісана 6 сакавіка 1995 года ў Брусэлі. Яно павінна было садзейнічаць руху яго краіны да сацыяльнай рынкавай эканомікі і плюралістычнага дэмакратычнага грамадскага ладу.

Шкада, але нічога падобнага не ажыццявілася…

Вылучыўшы сваю кандыдатуру на пасаду прэзідэнта падчас выбараў 2001 года, Міхаіл Марыніч кінуў выклік Аляксандру Лукашэнку, чый палітычны гнеў выліўся ў пераслед, горкія гады турэмнага зняволення.

На жаль, у апошнія гады я не змог прыняць удзел у жыцці пана Марыніча і яго сям'і.

Фізічна ён пакінуў нас назаўжды, але заўсёды будзе жыць у памяці. Памяці яго блізкіх, сваякоў і сяброў. Да іх маю гонар аднесці і сябе".

Думаю, лагічным працягам гэтых слоў будзе тое, што знакаміты беларускі паэт і палітык Уладзімір Някляеў з нагоды смерці Міхаіла Апанасавіча Марыніча напісаў у сваім "Фэйсбуку" і ветліва дазволіў выкарыстаць для гэтай кнігі.

(Заканчэнне на 6-й стар.)

Народная Воля http://www.nv-online.info 29 СНЕЖНЯ 2015 г.

ЛЁС ЧАЛАВЕКА

НЯСКОРАНЫ МІХАІЛ МАРЫНІЧ

ГІСТОРЫЯ Ў ФОТА

(Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.)

“У цяперашнім нашым жыцці, у якім мала хто паважае не сябе самога, а некага іншага, цяжка займець павагу. І ўсё ж Міхаіл Марыніч займеў яе, яго паважалі многія. Бо было за што паважаць.

Некалі ён меў рэпутацыю аднаго з самых талковых чальцоў беларускага ўрада. “Асновай новай стратэгіі могуць стаць толькі эканамічныя рэформы!” – паўсюль заяўляў Марыніч, і хутчэй за ўсё менавіта праз гэта (бо Лукашэнка не збіраўся нічога рэфармаваць) быў пазбаўлены месца ўпраўленца і сасланы ў дыпламаты.

У рангу пасла Беларусі ў Латвіі, Эстоніі і Фінляндыі ён прыехаў у Хельсінкі. Мы спаткаліся. Адносіны ў нас даўно ўжо склаліся даверлівыя – і ён распавёў мне сцэнарый прэзідэнцкіх выбараў 2001 года.

Сцэнарый, калі коратка, быў такі: перад выбарамі ўрад падавоў у адстаўку – і нехта з урада (Марыніч разлічваў, што кіраўнік) вылучаўся кандыдатам у прэзідэнты. Гэтакі наменклатурны пераварот.

Па тым, як Міхаіл Апанасавіч інтэлігентна заікаўся, называючы прозвішчы некаторых сваіх “паплечнікаў”, ён быў далёка не ўпэўнены, што сцэнарый ягоны можа быць рэалізаваны. Але гатовы быў рызыкаваць – і спытаў, што я пра гэта думаю. Калі падтрымліваю, дык ці магу вярнуцца ў

Беларусь, каб арганізаваць падтрымку нацыянальнай інтэлігенцыі? Ён сам быў тыповым (савецкім) інтэлігентам і меркаваў, што інтэлігенцыя – вялікая сіла.

Ну вось што на такое можна было сказаць? Ведаючы тых, на каго ён разлічваў як на паплечнікаў... Я сказаў, што заўсёды сімпатызаваў яму не толькі за ягоныя прафесійныя якасці, але і за чыста чалавечыя – найперш за рамантызм.

Помню, як ён усміхнуўся сваёй летуценнай усмешкай, дапіў каву, паківаў: “Так... Я разумею, пра што ты і пра каго. Але многія з іх мае сябры. Яны хочуць таго ж, чаго і я. Каб краіна рэфармавалася, змянялася, развівалася. І я ведаю, што яны – людзі слова”.

Ведаў ён, аказалася, далёка не ўсё і не пра ўсіх.

У Беларусь я вярнуўся, але наменклатурнага перавароту не адбылося. Ніхто з урада ў адстаўку не падаў. Марыніч сам паспрабаваў зарэгістравацца кандыдатам у прэзідэнты, а потым Лукашэнка «зарэгістраваў» яго ў турму.

Калі яго судзілі, зневажалі, выраблялі з яго злачынцу, я ўсё чакаў, што тыя, з кім ён працаваў, сябраваў, хоць штосьці зробяць, скажуць нешта ў ягоную абарону. Ніхто з «людзей слова» ніводнага слова не сказаў. Тады я напісаў пра гэта – і адзін з іх, наш агульны знаёмы, патэлефанаваў крыўдліва: «Табе добра казаць».

Мне горка казаць...”

Хаця я таксама прытрымліваюся вельмі падобных поглядаў, дзеля аб'ектыўнасці трэба адзначыць, што сам Марыніч афіцыйна трымаўся супрацьлеглых ацэнак. Маўляў, ніякай наменклатурнай фронды не існавала...

Сёння ўжо немагчыма высветліць, была такая пазіцыя цалкам адпаведнай рэчаіснасці альбо нехта настойліва параіў гаварыць менавіта так...

Немагчыма пацвердзіць альбо абвергнуць і шмат чыю ўпэўненасць у тым, што шлях у лепшы свет Марынічу праклаў нехта іншы...

Гэта толькі здагадкі, але тое, што мне расказаў адзін з нядаўніх сяброў Міхаіла Апанасавіча Ігар Гураў, даволі красамоўна іх пацвярджае.

Ігар – былы вайсковец, які пасля звальнення ў запас працаваў у Савеце міністраў і гандляваў лішкамі зброі былога Савецкага Саюза на карысць беларускай дзяржавы, а не так, як гэтага хацелі “пэўныя колы”. За што і апынуўся за кратамі “Валадаркі”, а потым атрымаў дзевяць год зняволення.

Аднойчы ў камеру, дзе ён чакаў свой прысуд, быў змешчаны Міхаіл Апанасавіч Марыніч. Былы міністр і амбасадар нічым не адрозніваўся ад іншых патэнцыяльных “зэкаў”, таму вельмі хутка заслужыў сярод іх павагу. Паважалі і за тое, што шмат працаваў, заўсёды быў жыццярадасны і ўважлівы да іншых.

30 снежня 2004 года пасля ўсіх безвыніковых касацый Марыніча адправілі ў Оршу. Камера зладзіла (наколькі магчыма ў тых умовах) святочныя “провады”. Марыніч быў спакойны і нават жартаваў. І галоўнае – ён быў цалкам здаровы. Таму, калі праз некалькі тыдняў дайшлі чуткі пра інсульт, усіх гэта вельмі моцна шакiравала.

Усе (не толькі ў камеры) зразумелі, хто стаіць за гэтымі “метамарфозамі”, а некаторыя ўпэўнены – на гэтым “яны” не спыніліся. Пакуль не наступіла 17 кастрычніка 2014 года...

...Калі ў сярэдзіне 80-х гадоў мінулага стагоддзя стала вядома, што Марыніч будзе новым начальнікам Уладзіміра Іскарцава, намесніка старшыні Мінгарвыканкама, адзін з яго сяброў, былы падначалены Марыніча, сказаў: “Табе моцна пашанцавала”.

Зараз без перабольшвання можна сказаць, што пашанцавала ўсім, хто ў сваім жыцці сутыкаўся з Міхаілам Апанасавічам Марынічам, і хай пра гэта заўсёды нагадвае малюнак Хазры Асадулаева.

Аляксандр ТАМКОВІЧ.

СПОРТ

Замена рулявога

Галоўным трэнерам мужчынскай зборнай Беларусі па баскетболе зацверджаны **Аляксандр Круцікаў**.

Такое рашэнне прынята на пасяджэнні выканкама Беларускай федэрацыі баскетбола, якая прайшла ў Нацыянальным алімпійскім камітэце.

У новым сезоне беларускія баскетбалісты будуць рыхтавацца да адборачнага турніру чэмпіянату Еўропы-2017, фінал якога пройдзе ў Ізраілі, Румыніі, Турцыі і Фінляндыі.

У 1981 годзе Аляксандр Круцікаў скончыў БДУФК з чырвоным дыпломам. Кандыдат педагагічных навук. 29 гадоў займаецца трэнерскай працай, якую пачынаў у мінскім РТІ ў 1986 годзе. Шмат гадоў Круцікаў працаваў у Польшчы, акрамя таго, трэніраваў мужчынскія і жаночыя клубы ў Германіі і Расіі.

РЭЦЭПТ

У Беларусі пачнуць выпускаць супрацьзачаткавыя прэпараты

У сакавіку 2016 года ў Лагойску побач з заводамі «Трайплфарм» і «Лекфарм» павінна запрацаваць новае фармацэўтычнае прадпрыемства – «Аманцыс». Як распавёў журналістам інвестар праекта, уладальнік ТАА «Комфарм» **Уладзімір Адамовіч**, у праект ужо інвеставана 13 мільёнаў долараў, плануецца, што агульны аб'ём інвестыцый складзе 17 мільёнаў.

«Тры цэхі будуць выпускаць цвёрдыя лекавыя формы, спрэі. [illegible]» – сказаў Адамовіч. У прыватнасці, паводле слоў інвестара, у Лагойску будзе створана першая ў Беларусі вытворчасць лекавых сродкаў для жанчын па кантролі [illegible] на аснове гармонаў.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

РЭГІЁН

Студэнты-юрысты пойдуць у народ

Лабараторыя прававога інфармавання юрыдычнага факультэта Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Машэрава арганізуе бясплатныя юрыдычныя кансультацыі для сацыяльна неабароненых грамадзян. Прыём – пад кіраўніцтвам выкладчыкаў.

У 2016 годзе "машэраўцы" зоймуцца таксама прававым інфармаваннем школьнікаў у шэрагу раёнаў вобласці.

Студэнты з нізкай паспяховасцю не змогуць браць удзел у гэтым праекце. Прымяніць тэорыю на практыцы змогуць толькі тыя, хто з самага лепшага боку праявіў сябе падчас вучобы. Разам са студэнтамі ў рэгіёны будуць выязджаць адвакаты і выкладчыкі ВДУ, якія маюць намер бясплатна кансультаваць звычайных грамадзян.

Раман ВАСЮКОВІЧ.

ДАСЛОЎНА

Аляксандр ШАМКО, міністр спорту:

– Нацыянальны стадыён у Мінску будзе здадзены ў эксплуатацыю ў канцы 2017 года. Дакладна. Вы можаце ў мяне спытаць гэта яшчэ пяць разоў, і я пяць разоў адкажу, што гэта дакладна. Я адказны за будаўніцтва гэтага стадыёна. У тым ліку па ўказу прэзідэнта. Гэтаму пытанню было прысвечана і пасяджэнне ў кіраўніка Камітэта дзяржкантролю. На самым высокім узроўні.

ЗАКУЛИСЬЕ

Владимир ЕРМОШИН: «В других странах бывшие чиновники востребованы...»

Уже пару месяцев при Мингорисполкоме действует Совет старейшин. В его состав вошли экс-председатели Мингорисполкома, бывшие главы районных администраций и те, кто внес значительный вклад в развитие города, – всего 26 человек. Возглавил Совет ***Александр Герасименко*** *(на фото внизу) – он руководил Мингорисполкомом с 1990-го по 1995 год, затем долгое время был на дипломатической работе. “Народная Воля” поинтересовалась, какие вопросы привлекли внимание старейшин.*

Турне по городу

На самом первом заседании старейшин теперешний столичный градоначальник **Андрей Шорец** сказал, что *“городские власти ждут помощи от членов совета в решении задач и рассмотрении актуальных вопросов развития Минска”*. И пообещал, что совет *“будет принимать самое активное участие в жизни города”* – даже в оперативных совещаниях! Стоит заметить, что всем членам совета уже выдали пропуск в здание Мингорисполкома.

Заседаний еще было немного – самое первое, установочное. И два выездных. Так, в ноябре старейшины обсуждали новый Генплан столицы. Часть своих предложений бывшие чиновники сформулировали письменно и передали главному архитектору УП «Минскградо» и руководителю городского Комитета архитектуры.

“Все представители совета сошлись во мнении, что в Генплане надо четко выделить исторический центр Минска и определить охранные зоны основных градостроительных ценностей города, например, водно-зеленого диаметра, – сообщали подробности поездки в новостях. – *Выделить площадки с особым функциональным статусом, или, как их назвали, площадки застройки для будущих поколений”*. Еще представители Совета старейшин сошлись во мнении, что сегодня главный архитектор Минска, к сожалению, не имеет должного авторитета. *“Надо исправлять ситуацию!”* – убеждены общественные советники Андрея Шорца.

Около недели назад старейшины посетили ряд предприятий в Заводском районе Минска, в том числе и недавно открывшийся физкультурно-оздоровительный комплекс “Мандарин”.

Так держать!

Владимир Ермошин, который с 1995-го по 2000 год руководил Мингорисполкомом, а позже возглавлял правительство, похвалил идею **Андрея Шорца** о создании Совета старейшин.

– *Это нормальная практика, во всем мире так!* – говорит Владимир Васильевич. – *Очень хорошее дело – частичку своего опыта передать тем, кто сегодня отвечает за развитие города, ищет новые идеи, выходы.*

Даже президент США после отставки не уходит в никуда, а остается востребованным, к его мнению прислушиваются. Например, Картеру уже больше 90 лет, а он по всему миру ездит, утрясает вопросы. В других странах бывшие чиновники востребованы.

Естественно, никакой обиды не будет, если наши предложения и инициативы не пройдут. А если пригодятся – отлично!

ТЕМ ВРЕМЕНЕМ

Павел КОЗЛОВСКИЙ: «Это правило хорошего тона – не забывать своих предшественников»

“Из Мингорисполкома я ушел 20 лет назад и рад, что сегодня оказался востребованным”, – заметил председатель Совета старейшин Александр Герасименко в одном из своих интервью.

К сожалению, далеко не все бывшие высокопоставленные чиновники могут похвастаться тем же.

Так, например, экс-министр обороны генерал-полковник **Павел Козловский** (на фото справа) считает, что бывших чиновников не стоит выкидывать за борт. Даже придерживаясь альтернативных взглядов, они могут принести пользу государству.

– *За годы правления Лукашенко без работы осталось немало министров, их заместителей, и далеко не все, находясь при должности, смогли подготовить себе запасной аэродром,* – говорит Павел Павлович. – *Даже я, генерал, оказался никому не нужен... Я уже привык к такому отношению, но ведь не только со мной подобным образом обошлись!*

Кстати, я не раз предлагал создать некий общественный совет, чтобы можно было напрямую выходить на министра с предложениями. И позвать туда людей, которые прекрасно знают военную сферу деятельности. Мне кажется, при таком подходе было бы меньше недоговоренных вопросов, претензий. На самом деле сейчас очень много обид – многие бывшие чиновники чувствуют себя брошенными, с нынешней элитой общаются порой только на уровне жен и разных склок. А это неправильно.

Например, в России на военных коллегиях присутствуют все экс-министры, даже узник «Матросской тишины» Язов! В Украине всех бывших (от комдива и выше) всегда приглашают на торжественные заседания. Это просто правило хорошего тона – не забывать своих предшественников. Хорошо, если бы такой деловой этикет прижился и в Беларуси...

В ТЕМУ

До пенсии госслужащего не хватило буквально пару месяцев

Одного известного чиновника оставили без работы, не дав доработать до пенсии госслужащего буквально пару месяцев.

Эту историю промышленники пересказывают почти как сказку со счастливым концом. Поскольку главный герой решил воздержаться от комментариев, мы перескажем ее со слов его коллег. Вдруг кому-нибудь пригодится – просто как опыт.

Карьеру этого человека можно назвать весьма успешной. Пришел работать на завод, дослужился до гендиректора, стал одним из руководителей министерства, затем попал в дипломаты – судьба почти на четыре года занесла в далекую страну.

Весть о том, что ему на замену прилетает новый посол, пришла неожиданно. Быстро собрал чемодан – и на родину. Новую работу в соответствии с рангом никто не предлагал. До пенсии госслужащего, которая, как известно, на порядок выше любой другой, не хватало буквально пары месяцев. Плечо известному промышленнику подставил один из когдатошних кураторов, который трудоустроил его в аппарат Совмина. Отработав там некоторое время и оформив пенсионные документы, чиновник, который долгие годы верой и правдой служил государству, в сердцах заявил, что на госслужбу больше – ни ногой!

Теперь он работает в российско-китайской компании, занимается поставкой китайских комплектующих на предприятие, которое когда-то возглавлял...

КСТАТИ

Не так давно министр иностранных дел **Владимир Макей** собирал всех своих предшественников. Правда, не столько для того, чтобы посоветоваться, – встреча была посвящена 95-й годовщине с момента создания в БССР Наркомата по иностранным делам. Как сообщила пресс-служба МИД, на ней присутствовали **Владимир Сенько, Михаил Хвостов, Петр Кравченко, Сергей Мартынов, Иван Антонович, Урал Латыпов**, а также сын первого министра иностранных дел БССР **Кузьмы Киселева Василий**.

Министр внутренних дел **Игорь Шуневич** периодически приглашает бывших экс-министров на различные мероприятия, в том числе и торжественные, после которых непременно зовет своих предшественников на бокал шампанского. Так что Шуневич не то чтобы советуется с бывшими министрами внутренних дел, но по крайней мере не забывает их.

Марина КОКТЫШ.

СПЕШИТЕ ВИДЕТЬ!

В Минск нагрянули великие испанцы

10 причин посетить выставку «Гойя... Пикассо» в Национальном художественном музее

Из Мадрида в Минск приехали подлинники Франсиско Гойи и Пабло Пикассо – всего 95 произведений. Общая страховая стоимость работ – 1,4 миллиарда евро. Коллекцию лично сопровождал и помогал развешивать в белорусском музее испанский академик, скульптор, куратор выставки Хуан Бордес, хранитель графического кабинета музея.

1.Впервые в Минске выставляются офорты Франсиско Гойи, которые приехали из Королевской академии изящных искусств Сан-Фернандо в Мадриде (год основания – 1752). Именно там находятся матрицы всех офортов – медные доски Гойи, которые он лично подарил учебному заведению, когда был его вице-директором, а впоследствии деканом живописного факультета.

2.Офорты, выставленные в музее, напечатаны еще при жизни Франсиско Гойи под наблюдением автора, что в разы поднимает их художественную ценность как произведений искусства высшей пробы. Например, Государственный Эрмитаж (Санкт-Петербург) владеет знаменитыми сериями офортов Гойи с более поздних оттисков, напечатанных уже после смерти художника.

3.С 1937 года Королевская академия Сан-Фернандо постановила прекратить печатать листы Гойи с медных досок, чтобы их не обесценивать. Сам Гойя высоко ценил свои работы. Сохранились сведения, что он продавал их в течение двух недель по цене 320 реалов за серию из 80 эстампов. Теперь их рыночная цена поистине заоблачна.

4.Самая жуткая и самая актуальная серия Франсиско Гойи – «Бедствия войны». Это первая антимилитаристская серия в истории искусства, где война показана не как геройство и победный поход под фанфары, а как кровавое действие с насилием, развратом, увечьем. До Гойи война никогда не изображалась столь беспощадна реалистична.

5.Гравюры Гойи впервые приехали в Минск. Но мало кто знает, что в Минске живет коллекционер, который владеет одной из самых знаменитых серий офортов – «Капричос» Гойи. И это известный меценат и банкир Виктор Дмитриевич Бабарико.

6.Ф.Гойя был одним из создателей Королевской академии Сан-Фернандо. А Пабло Пикассо был ее учеником! В отличие от Гойи, который работал в академии и оставил там часть своего творческого наследия, Пикассо проучился в ее стенах лишь год. И то только ради того (по его воспоминаниям), чтобы посещать музей «Прадо» в Мадриде. И покинул ради любимой Барселоны, которой на старости лет подарил 2450 своих произведений.

7.За свою жизнь Пабло Пикассо создал 20.000 произведений. Он самый дорогой художник в мире, чьи картины были куплены на открытой продаже в XX–XXI веках. В этом году картина Пикассо «Алжирские женщины» продана за 179 млн долларов. Именно поэтому картины Пикассо чаще всего подвергаются кражам из музеев мира.

8.Одна из возлюбленных Пикассо – Франсуаза Жило, родившая ему двоих детей, – после расставания с мэтром написала книгу «Моя жизнь с Пикассо». В ней она признавалась, что Пикассо – человек сложный, обладающий садистскими наклонностями, абсолютный эгоманьяк, не способный испытывать к кому бы то ни было добрых чувств. Пикассо, узнав о рукописи, запретил ее печатать. Книга вышла только после смерти художника в 1973 году.

9.Мы можем похвастаться – Национальный художественный музей владеет подлинниками Пабло Пикассо. Это керамика так называемого средиземноморского периода Пикассо. Надя Леже, французская художница белорусского происхождения, собираясь посетить Родину в 1959 году, попросила Пикассо и Шагала подарить ее родной Беларуси свои произведения. Шагал пообещал, но не дал. А Пикассо подарил керамику. Тарелки Пикассо выставлялись в Национальном художественном музее несколько раз.

10.Организаторы выставки – агентство «Берин Арт-менеджемент» – пообещало приобрести лупы и предоставлять их публике – чтобы лучше рассмотреть детали офортов Гойи и графики Пикассо.

Елена МОЛОЧКО.

Народная Воля http://www.nv-online.info 29 СНЕЖНЯ 2015 г.

Лізавета Даменіка ПАНАМАРОВА

Паэтка, музыка. Друкавалася ў часопісах «Верасень» і «Дзеяслоў». Нарадзілася ў 1988 годзе. Жыве ў Мінску.

У самым сэрцы...

Каханне

Яно, раптоўна, пашырае межы,
Як той Вялікі Выбух, першы рух.
Яно, імгненна, незалежна
Зачне адзін Сусвет з асобных двух.

Яно, як гук, які не ўспрымае слых,
Як пара з вуснаў, расплаўляе снег.
Яно – той самы жыццядайны ўдых,
Што ўзяў ад Бога першы чалавек.

***

Я ведаю, пройдзе стагоддзе,
я пацеркі зор назбіраю,
Я іх падару мужчыне...
І на кожнай зорчынай спіне
накрэмзаю слова “КАХАЮ”.

Вялікдзень

На Вялікдзень пяць гадоў таму
Штосьці дрыготкае аддала яму
Ён узяў,
Засвяціліся промні пагарды.
Я плыла ў ёй...
Ён – добры, ён – варты...
Я шчыра, штодня, памногу
Кіравала ў Тваю сваю дарогу.
А яны не сышліся.
Праз гады закрывавіла
веліч малой бяды,

Незаўважнай бяды
Дзвюх маленькіх мрой.
Класічная смерць:
“Ты не са мной”

Гэта смерць па кроплі
Смактала кроў
З сэрца, сатканага з тваіх слоў.
І цяжка было ўдыхнуць
Атручаны тлён чужых іртоў...
І тады, ламаючы пальцамі шкло,
Я зразумела Любоў.

***

Я нарадзілася абмытая дажджом
Трывогамі, тугой даўгачакання
І снегам зазіхцела ўсё вакол...
На хрэсьбіны мае халодным раннем

Шчаслівыя, пяшчотныя бацькі
Ружовы свет, заліты добрым сонцам
І рысы ўдала йдуць праз дол рукі...
Здавалася, што буду жыць бясконца

Але мне праглынуўся д'яблаў цвік
Маленькі, незаўважны і празрысты
Крывіць патроху сэрца – ён там знік
У самым сэрцы... – храме прамяністым.

А як баліць, а як цякуць ракой
Ўсе шэсць грахоў, іх пыха падганяе
Я у імгненне сталася такой,
І гэта маю вечнасць забівае

Марудна забівае, што спяшыць?
І да Канца Часоў яшчэ далёка...
Маю лістоту ветру варушыць...
Каб ссек хто ствол гнілы...
Была б палёгка!

***

Як вецер зграбна лысіць дзьмухаўцы?
Як крыж гамоніць з крыжам
ў Курапатах?
Як у пачатку ёсць свае канцы?
Як мышы не жывуць
ў бязлюдных хатах?
Як хлеб пячэцца? Як расце трава?
Сусвету не абрыдла пашырацца?
Як гэта ўсё змяшчае галава?
Пра гэта трэба ў Бога запытацца...

***

Ты мяне пацалуй на золку
Сыдзі ціха
Падалей ад ліха
Сарві рамонку
На летнім полі
Пусці пялёсткі да волі
З ветрам па свеце
Няхай твае дзеці
Растуць шчаслівa
Без маіх валасоў саламяных
Без песняў маіх духмяных
Хай міне заліва
Тваё жыццё пад Богам
Да сонца твая дарога!

***

Душа ўва мне пакрыўджана шалёная,
Крывінкаю застыла на нажы,
Жахлівай праўдай моцна апалёная.
Ты ад мяне знявечаны бяжы...

Сярод людзей я адзіноту слухаю,
А з маміных вачэй мне зіхаціць
Бясконцая любоў
з трывожнай скрухаю...
Няхай тваё каханне прэч ляціць.

Я п'ю віно з сябрамі за натхненне,
А ўва мне душа агнём гарыць.
Схаваюся ў сабе ад дараслення,
Каб ты ў дзяцінстве яшчэ змог пажыць.

***

Не забывайся пра нас нават ноччу,
За намі Бог уважліва сочыць,
Ён рэгулюе дыханне,
Укладае ва ўздыхі каханне.
Трымайся мяне праз усе падзеі,
У нашым паветры ёсць слодыч надзеі,
Што прагне адбыцца ў сэрцы вясной
У тыя імгненні, калі ты са мной.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Сонечныя промні «Верасня»

Выйшаў з друку чарговы, трынаццаты па ліку, нумар літаратурна-мастацкага часопіса “Верасень”. Паэзія ў часопісе прадстаўлена вершамі **Кацярыны Массэ, Аліны Паўлоўскай, Кацярыны Глухоўскай, Веранікі Міхалёвай, Ірыны Зоркі, Лізаветы Дамінікі Панамаровай, Уладзіміра Чараухіна, Рагнеда Малахоўскага, Кацярыны Шчаснай, Ігара Канановіча і Паўла Змітрука.**

Раздзел “Проза” складаюць апавяданні **Аляксандры Сымановіч, Алеся Яшчанкі, Сяргея Белаяра, Юрыя Несцярэнкі а таксама прыпавесці Эдуарда Дубянецкага і герадоцінкі Леаніда Дайнекі.**

У раздзеле “Пераклады” друкуецца ўрывак з рамана албанскага празаіка **Ісмаіла Кадарэ** “Хроніка ў камені”, пераствораны па-беларуску **Максімам Мудровым**. А таксама раздзелы з кнігі “Пра гаспадара і літаратуру” **Вікторыя Аліф'еры** ў перакладзе з італьянскай мовы **Аксаны Данільчык**.

Раздзел “Крытыка” адкрывае культуралагічны артыкул **Ірыны Хадарэнка** “Выкраданне Еўропы”. Аб “шчаслівай залежнасці” ад беларускай літаратуры разважае ў сваім аднайменным эсэ **Васіль Дэ Эм**. Пра вытокі творчага натхнення ў гутарцы з **Эдуардам Акулінам** распавядае маладая паэтка і музыка **Кацярына Ваданосава**. Запісамі з “памятнай кніжкі” дзеліцца **Леанід Дранько-Майсюк**. Пра тое, “што трэба рабіць творцу, каб стаць сапраўдным паэтам”, – гутарка з маладым літаратарам **Алесем Емяльянавым-Шыловічам**. У цыкле “Шчонаўскія абразкі” вяртаецца ў гады свайго дзяцінства **Ала Петрушкевіч**. Пра месца песні ў жыцці чалавека – фальклорны артыкул **Генадзя Лапаціна**. Падабенства паміж “жанчынай і леапардам” шукае ў рэцэнзіі на кнігу **Таццяны Барысік** крытык **Таццяна Мацюхіна**. У рэцэнзіі “Ад медытацыі да шансона...” вымярае творчы дыяпазон паэтаў **Ігара Канановіча** і **Васіля Дэбіша** літаратуразнаўца **Анатоль Трафімчык**. Па традыцыі заканчваецца нумар “дыскаграфіяй” музычнага аналітыка **Вітаўта Мартыненкі**.

Пытайце “Верасень” №13 на сядзібе ТБМ (Румянцава,13). Чытайце “Верасень” на сайтах: **Kamunikat.org** і **tbm-mova.by**. Дасылайце свае творы ў “Верасень” на адрас: **verasenchas@gmail.com**

Леанід Дранько-Майсюк

Паэт, празаік, эсэіст, перакладчык. Аўтар кніг «Вандроўнік», «Тут», «Над пляцам», «Акропаль», «Стомленасць Парыжам», «Гаспода», «Цацачная крама», «Анёлак і я», «Кніга для спадарыні Эл» і іншыя. Нарадзіўся ў 1957 годзе ў Давыд-Гарадку. Жыве ў Мінску.

(Урыўкі з «Памятнай кніжкі»)

28 лютага 1994 г.

Аб'ява на тралейбусным прыпынку: “Требуются лица для чистки обуви!”

Адзін папяровы пялёстак з тэлефонным нумарам быў сарваны – значыць, ужо знайшлося “лицо” для такой работы.

Ніколі не бачыў, каб “лицами” ваксавалі чаравікі!

* * *

26 ліпеня 1994 г.

Пачуўшы маю просьбу зрабіць падрадкоўнік аднаго з вершаў Олафса Стумбрса[1], дзяўчына з Елгавы (латышка па маці) спалохана адмовілася:

– Я ведь могу ничего не понять! Это же поэзия!

Яе адмова – ушанаванне той мяжы, якая вечна аддзяляе літаратурную мову ад мовы бытавой.

О.Стумбрс нарадзіўся ў 1931 годзе, як і мой бацька, таму і захацелася мне штокалечы даведацца з ягонай творчасці, бо да паэтаў, якія з бацькавага года нараджэння (скажам, да А.Лойкі, Н.Гілевіча, С.Гаўрусёва, А.Вярцінскага) адносіны ў мяне заўсёды асаблівыя.

[1] Гэты і наступны запіс зроблены ў Юрмале.

[2] Олафс Стумбрс (1931–1996) – латышскі паэт.

* * *

29 ліпеня 1994 г.

На захадзе Латвія мае мора, на ўсходзе – Расію; на захадзе Латвія можа “ўтапіцца”, на ўсходзе – загінуць.

Захад жа пакідае надзею “выплысці”...

А ў нас на захадзе Польшча, а на ўсходзе – усё тая ж Расія.

Не маючы мора, мы “гінем” ужо якое стагоддзе!

* * *

27 лістапада 1994 г.

Нягледзячы на свой недавер да сучаснай прозы, перачытваю быкаўскі “Кар'ер”...

“Нямала апануранны, Агееў вярнуўся да свае палаткі, перасмыкнуў плячыма ад дажджлівай прахалоды. Дождж усё сыпаў, і ён, залезшы ў палатку, запаліў на парозе маленькі бляшаны вогнік на сухім спірце. Хацелася сагрэцца, абсохнуць, але, мабыць, абсохнуць да заўтра ўжо не ўдасца, прыйдзецца бавіць ноч сярод зябкай сырасці. Зрэшты, гэты невялічкі дыскамфорт, прынесены нечаканым дажджом, не надта назаляў Агееву, у якім пад старасць усё настойлівей заяўляла аб сабе неўтаймаваная цяга да прымітыўнасці быту...”

Заместа чужога назоўніка “дыскамфорт” можна было б ужыць свой назоўнік, скажам, – “няўтульнасць”, але няхай сабе...

А наогул жа гэта вельмі дакладна заўважана пра імкненне старога чалавека да прымітыўнасці быту.

Быкаўская дакладнасць не празаічная, а філасофічная, і ў гэтым сэнсе мяне ўразіла і такое назіранне:

“Агееў ужо разумеў, што, хаця магчымасці чалавечага духу амаль бязмежныя, яны надта несуразмерныя са сціплымі сіламі цела. Цела заўжды надта слабое, асабліва для такой злыбеды, як вайна, яно больш за ўсё іншае задае чалавеку клопату і прычыняе пакут”.

Уразіла таксама думка і пра ўнутранага суддзю, што “...паступова пачаў арыентавацца на сапраўдны кодэкс пастаянных каштоўнасцей, першае месца сярод якіх ён адводзіў самацэннасці самога жыцця”.

Суддзя гэты прачнуўся ў душы Агеева, галоўнага героя рамана, на схіле жыцця.

Агееў – ахвяра не так вайны, як сацыяльна-палітычных догмаў; ён вельмі позна зразумеў самае простае: жыццё вышэй за ўсё.

У мяне несавецкае выхаванне, таму я ўспрымаю як нешта неістотнае, калі ў застаронку пападдзі Бараноўскай параненны Агееў непакоіцца аб савецкай дзяржаўнасці, успамінае прысягу і г.д.

Успамін Бараноўскай аб сваім пакутным жыцці ў сэнсе стылістыкі надта літаратурны; у меру ўжытая размоўнасць гэтаму горкаму ўспаміну не пашкодзіла б...

Ваенныя сцэны рамана цікавейшыя за мірныя; наогул, мірныя сцэны (напрыклад, сустрэча ў кар'еры з адстаўніком Еўсцігнеевым і яго “камісіяй”; вобраз прагматычнага Агеева-малодшага; размова на памінках і г.д.) крыху нагадваюць шамякінскую прозу – няма тут аналітычнага дынамізму...

Асноўная якасць рамана ў тым, што ён паказвае, як літаратура можа прадбачыць будучую з'яву.

Спачатку быкаўскі герой пачынае свае раскопкі ў кар'еры, а пасля Зянон Пазьняк прыходзіць у Курапаты!

Раман выйшаў у 1987 годзе, часопісная публікацыя была, мусіць, на год раней, а пра Курапаты мы даведаліся ў 1988-м.

Я не хачу сказаць, што Васіль Быкаў сваёй кнігай непасрэдна паўплываў на пошукі Зянона Пазьняка, але пісьменнік стварыў верагодную сітуацыю, страшную праўду якой адкрыў археолаг...

* * *

1 студзеня 1995 г.

Не люблю навагоднюю шампанскую саладжавасць; не люблю навагоднія склератычныя віншаванні і жаночую мітусню...

Разгарнуў “Дзённік пісьменніка” за 1873 год і тут жа загарнуў: калі баляць вочы, чамусьці заўсёды хочацца чытаць Дастаеўскага...

* * *

4 студзеня 1995 г.

Менск яшчэ можа прыемна здзіўляць; сёння я йшоў па вуліцы Гусоўскага, завярнуў у нейкі закавулак і прачытаў на драўляным доме шыльдачку: “Завулак Снежны”.

Якая назва!

І гэткая ж цудоўная сённяшняя раніца – марозная, сонечная і таксама снежная.

* * *

16 студзеня 1995 г.

Быў у Максіма Танка, ён паказаў сваю бібліятэку – у асноўным кнігі польскіх паэтаў; ва ўсякім разе так мне здалося, што большасць кніг – вершаваныя зборнікі на польскай мове...

Я буду рэдагаваць яго новы рукапіс “Errata”...

Смех Максіма Танка!

Як сказаць пра гэты смех?

Так хіба: ён, як той вялікі спелы яблык, які коціцца ўздоўж па доўгім услоне і от зараз упадзе з прыглушаным стукам на падлогу.

“О, не пакідай мяне, смех...” – просьба цалкам натуральная для паэта...

Вельмі цёпла ён гаварыў пра Пімена Панчанку; расказаў, як разам з Панчанкам у кастрычніку 1941-га пераклалі (!) верш Янкі Купалы “Беларускім партызанам”, які з'явіўся ў “Красной звезде” ў рускай версіі М. Галоднага.

Рэдактар газеты “За Савецкую Беларусь”, у якой яны працавалі ваеннымі журналістамі, хацеў даць яркі Купалаў твор у арыгінале, па-беларуску, але арыгінала пад рукой не было – вось так і з'явіўся “адваротны” пераклад.

– Мы з Піменам амаль угадалі Купалаў тэкст, і Купалу наш варыянт спадабаўся! – зноў жа са смехам сказаў Максім Танк.

* * *

17 сакавіка 1995 г.

Напісаць апавяданне пра донара, які здае кроў у заапарк хворым ільвам, а яшчэ і апавяданне пра 28-гадовую жанчыну, якой сніцца сон: яна нараджае дзіця і вельмі ўсцешана, бо вельмі хацела мець гэтае дзіця.

Аднак жа прачынаецца і бачыць – побач спіць сямігадовы сын, і жаданне мець другое дзіця імгненна знікае.

* * *

2 ліпеня 1995 г.

Кузьма Чорны, кніга “Ідзі, ідзі”: паводле М.Тычыны, назва рамана – вынік узвышанскай эстэтыкі і біблейнай мудрасці; наогул жа, раман пра “пераўтварэнне чалавечай душы”, у што, здаецца, сам аўтар не надта верыў, мяркуючы па наўмысна павярхоўным апісанні сацыялістычнай вытворчасці (калектывізацыя, будаўніцтва раённай электрастанцыі), якой, паводле задумы партыйных ідэолагаў, павінна была належаць асноўная выхаваўчая роля...

Праз увесь раман праходзіць тэма палявой дзічкі (яе ўрэшце спілавалі калгасныя хлопцы) – сімвал нашай прыроды і нашай незалежнасці...

У тэксце вельмі шмат цытат з лістоў – можна гаварыць пра наяўнасць эпісталярнага стылю, аднак жа ўсе гэтыя лісты вельмі літаратурныя; відавочна, героі рамана пісалі іх пад “прымусам” аўтара...

Надзіва цікавая спрэчка, нават сварка, ваяўніча-слязлівай Галены Сегень з Алесем Гарусам, якому блізкая палітычная мадэль нацыянальна-дэмакратычнай Беларусі; па сутнасці, без гэтай спрэчкі не было б рамана.

Сённяшні дзень паказвае – Беларусі Галены (гэта значыць, Савецкай Беларусі) няма, як няма і Беларусі Алеся Гаруса.

А якая Беларусь ёсць?

Магчыма, рэферэндумная...

* * *

3 ліпеня 1995 г.

Лідзія Аляксееўна Абухава памерла 26 красавіка 1991 года, якраз на чарговую чарнобыльскую гадавіну; пяць сутак мучылася – ажно з 21 красавіка...

Апошні ліст да мяне (некалькі радкоў прозаю і дзве вершаваныя страфы) напісала 17 сакавіка: “Это тебе закладка для книги. Лёня! Получила твою весеннюю телеграмму – спасибо! Когда-то я писала:

И эта зима уходит,
Сосульки слез растеряв,
И ее до ворот провожает
Буйный хмель народившихся трав.

И я ухожу отсюда,
Не прощаясь и губы сжав.
И меня провожает тоже
Неуёмная радость трав.
Л.О.”

Гэты ліст – невялічкі з цыгарэтны пачак прамавугольнік ватманскай паперы; на адным баку – рука Лідзіі Аляксееўны, на другім – намаляваны тры дрэвы: жоўтае, сіняе і чырвонае.

Нібыта рэпрадукцыя з нейкай мініяцюры.

Памятаю, недзе праз два дні я яшчэ раз паглядзеў на гэтыя дрэвы, перачытаў верш і пакінуў пісьмо ў геаграфічным атласе, і ажно 11 траўня, калі пайшоў ужо трэці тыдзень, як Лідзіі Аляксееўны не стала, шукаючы мала патрэбную мне Эрытрэю, разгарнуў атлас і скалануўся, нанова перачытаўшы ліст: “А я ухожу отсюда...” – што выяўна значыла, Лідзія Аляксееўна развіталася са мною назаўсёды яшчэ 17 сакавіка – за месяц з лішкам да сваёй пакутлівай смерці, а я не адчуў гэтага.

А вось апошняе яе пажаданне (“Это тебе закладка для книги...”) міжволі выканаў – забыў пісьмо ў геаграфічным атласе.

* * *

31 ліпеня 1995 г.

На эстрадным канцэрце ў Рэчыцы я атрымаў саламяную ліру, і гэта ўзнагарода абудзіла такую імправізацыю:

“... некалі паэтаў ушаноўвалі лаўровымі вянкамі. Аднойчы такі вянок займеў і Петрарка. Узрушаны паэт вырашыў адсвяткаваць сваю ўзнагароду і, зайшоўшы ў бліжэйшую карчму, паклаў вянок на адчыненае акно. Але не паспеў ён дапіць да дна першы кубак віна, як у акно прасунулася асліная морда, і вянок знік. Я спадзяюся, што маю ліру не чакае такая трагічная доля, Па-першае, пасля канцэрта я не пайду ні ў якую рэчыцкую карчму. А па-другое, калі нават і пайду і, як вялікі італьянец, пакладу сваю ўзнагароду на акно, якое таксама будзе адчынена, то ўсё адно мая саламяная ліра застанецца цэлая, бо ў Рэчыцы няма аслоў...”

У зале засмяяліся.

– А можа, ёсць?! – удакладніў я.

Зноў пачуўся смех.

– Не, я ўпэўнены, што няма. Аслы ёсць толькі ў Італіі!

* * *

12 жніўня 1995 г.

Люблю Камароўку, само гэта слова падабаецца: Ка-ма-роў-ка!

Вуліцу Веры Харужай я называю Камароўскай вуліцай...

Як верш, невыпадкова запомніўся мне самы пачатак аповесці Кузьмы Чорнага “Люба Лук'янская”:

“Вэня Шпулькевіч быў родам з Камароўкі. Цяпер гэты мінскі квартал ці, праўдзівей сказаць, кварталы зменьваюць сваё аблічча. Тады ж, калі Вэня Шпулькевіч лёгка насіў на сваіх плячах першае сваё юнацтва, гэта сапраўды была Камароўка. Тут нават не “тракціры” былі, а карчмы...”

Сапраўднай Камароўкі з яе сапраўднымі корчмамі я не бачыў і ўжо ніколі не ўбачу – позна з'явіўся на свет; мне засталася толькі назва і сённяшнія базарныя цэны: маладая бульба – 6 тысяч “зайцоў”, гуркі – 2 тысячы 500, памідоры – 17 тысяч.

Сяргей БЕЛАЯР

Празаік. Друкаваўся ў часопісах» Верасень» і “Маладосць”, тыднёвіку “ЛіМ”, альманаху “Своя стихия”. Нарадзіўся ў 1978 годзе ў Брэсце. Жыве ў Брэсце.

Апошняя электрычка

Вектар Сялівёрстаў кульнуў шклянку з гарэлкай, закусіў лустачкай вяндліны і спытаў пасля глыбокай зацяжкі:

– Мікалаевіч, а цябе вось сумленне не мучыць?

– З якой нагоды? – Захар Капусцін перастаў рабіць бутэрброд з салямі і чырвонай ікры ды здзіўлена паглядзеў на таварыша.

– Паклалі ж не адну сотню!

– І што?.. Мы пакаралі смерцю не людзей, а ворагаў народа!

– Уся віна каторых заключалася толькі ў тым, што яны не хацелі ператварацца ў быдла.

– Ты што вярзеш? Блёкату аб'еўся?

– Ніякія гэта былі не контррэвалюцыянеры, дыверсанты, шпіёны, агенты фашысцкіх разведак і шкоднікі. Звычайныя людзі, якія мелі іншы погляд на рэчы.

Капусцін адклаў бутэрброд і нахмурыўся. Нягледзячы на тое, што Сялівёрстаў піў так, нібы хацеў ап'янець, а не атрымаць задавальненне, быў ён не настолькі п'яны, каб не ўсведамляць сэнс сказанага.

– А мы іх да сценкі. Без суда і следства... – Сялівёрстаў са злосцю ткнуў недапалак у перапоўненую попельніцу і пацягнуўся да бутэлькі. Напоўніўшы гранёную шклянку на трацiну, выпіў і, не гледзячы, згроб з талеркі лустачку кальмара. – Усё гэта няправільна!

– Мы выконвалі загад Партыі! – у голасе Капусціна звінеў метал. – Час быў такі!

– Ваенны, – Сялівёрстаў кісла ўсміхнуўся, выцягнуў новую цыгарэту і падпаліў яе ад недапалка. – Ніколі не задумваўся над тым, чаму ўсе гэтыя шэсцьдзесят з лішкам гадоў у нас ваенны час?

– Таму што Захад не пакідае планаў знішчэння Савецкага Саюза.

– Ды не. Наўпрост наша краіна не можа існаваць без вобразу ворага. Ён дапамагае адцягнуць людзей ад рэальных праблем. І чым больш ворагаў, тым менш чалавек думае пра годнае жыццё.

– Не чакаў пачуць такое ад партыйца з паўвекавым стажам і ветэрана ЧК! – Каб супакоіць сэрца, што забівалася, Капусцін выпіў.

– Надакучыла жыць у страху... Рана ці позна давядзецца адказаць і за кроў, і за слёзы. Не тут, дык там!

– Ты ж матэрыяліст!

– А яшчэ я забойца... Адкажы мне, Мікалаевіч, хто даў нам права вырашаць, каму жыць, а каму памерці?

– Гэтым правам нас узнагародзіла Радзіма!

– Лухта!.. Мы проста ўявілі сябе гаспадарамі жыцця... Ні сумневаў, ні жадання пачуць довады розуму, ні кроплі міласэрнасці, – Сялівёрстаў мусоліў курыную шынку, не адчуваючы густу. – А задумацца пра тое, што мы робім, варта... Тады зла было б нашмат менш!

– Ты запрасіў мяне, каб паспавядацца? – Накаціла злосць. – Звярнуўся не па адрасе! Я не поп!

– Захацелася пагаварыць са старым сябрам. Не баішся, што ўсё адкрыецца?

– Пакуль ва ўладзе нашы людзі, ніхто ніколі нічога не даведаецца!.. А калі архівы і адкрыюцца, знайсці праўду там будзе немагчыма.

– А як жа душа, Мікалаевіч? – Сялівёрстаў паставіў пустую бутэльку пад стол і вывудзіў са скрыні наступную. Шклянкі ізноў былі напоўненыя.

– Ды няма ніякай душы. Усе чалавечыя намеры толькі аб тым, як жыць добра. Не трэба думаць пра людзей лепш, чым яны ёсць на самай справе!

– Няхай так! Але гэта яшчэ не падстава іх расстрэльваць, вешаць, спальваць жыўцом, рэзаць і закопваць у зямлю!

– З якога часу ты стаў такім сентыментальным, Вектар?.. Раней і расстрэльваў, і вешаў, і спальваў, і рэзаў, і закопваў. Сумненнямі ж не мучыўся!

– Яны сталі прыходзіць кожную ноч. – Рукі Сялівёрстава трэсліся, і прыпаліць атрымалася не адразу. – Мужчыны. Жанчыны. Старыя. Дзеці... Стаяць і моўчкі глядзяць. А погляд такі, што мароз пранімае да костак...

– Ты занадта шмат курыш. Дый піць варта было б паменш. Часцей бывай на свежым паветры – у нашыя гады трэба клапаціцца пра здароўе.

– Справа тут зусім не ўва ўзросце, Мікалаевіч. Ці такая ўжо добрая сістэма, якой мы служым?

– Усё, што ў цябе ёсць, – кватэра, дача, аўтамабіль, пасада, прывілеі – дала табе Сістэма.

– Я не адмаўляюся, – Сялівёрстаў накалоў на відэлец кавалак ласося, – вось толькі ці не празмерна вялікую цану мы плацім за матэрыяльны дастатак і становішча ў грамадстве?

– Ты павінен ганарыцца тым, што Партыя абрала цябе для асаблівай місіі!

– Нешта зусім не хочацца... Хто мы і хто яны?

– Мы вартавыя Дзяржавы, а яны – здраднікі і злачынцы!

– Толькі чорнае і белае, без паўтаноў. Ты зусім не змяніўся, Мікалаевіч!.. На нашых руках кроў пісьменнікаў, ваенных, інжынераў, лекараў, земляробаў, рабочых... Мы свядома знішчылі эліту, каб замяніць яе “шарыкавымі”, паколькі кіраваць імі нашмат прасцей... Я баюся думаць пра тое, што мы страцілі!

– Маглі страціць Радзіму!

– Як з хворымі на чуму жывёламі. Нават па-чалавечы пахаваць не знайшлі магчымасці... І колькі тых ям-магіл па краіне?

– Ворагі народа і ёсць жывёлы. Драпежныя, надзвычай небяспечныя, крыважэрныя. Калі б мы іх тады не спынілі, яны б разарвалі краіну!

– Скажу табе шчыра, Мікалаевіч, не ўпэўнены. Большасць з іх аб знішчэнні краіны і не думала. Людзі проста хацелі яе змяніць. Зрабіць лепш.

– Чаму ж ты тады не выступіў супраць?.. Па якой прычыне не паклаў на стол партбілет і не здаў наган?

– Чаму?.. Напэўна, з-за праклятага страху. Баяўся апынуцца на іх месцы. Бо ніякай гарантыі, што цябе не забярэ “чорны варанок”.

– А зараз, выходзіць, не баішся, калі наважваешся казаць такое?.. І сцены маюць вушы!

– І цяпер баюся! Асцерагаюся за дзяцей і ўнукаў... Занадта вялікі цяжар мы на сябе ўзвалілі... Эх, калі б усё вярнуць... – Шклянка з грукатам апусцілася на стальніцу.

– Не стаў бы забіваць?

– Не ведаю, Мікалаевіч.

Павісла доўгая паўза. Сялівёрстаў

паліў, у галаве Капусціна варочаліся цяжкія думкі. Барацьба не ведала перапынкаў. У адстаўку можна было сысці толькі пасля смерці.

– Давай памянём!

Нягледзячы на тое, што прапанова з'яўлялася цалкам чаканай, Капусцін тузануўся.

– Я за ворагаў не п'ю! – атрымалася занадта жорстка.

– Справа твая! – Сялівёрстаў выпіў, але закусваць не стаў. – Застанешся на ноч?

Па інтанацыі станавілася зразумела, што асаблівых надзей Сялівёрстаў не меў.

– Пайду, мабыць.

– Вадзіцель давязе цябе да станцыі.

– Не варта! Праводзіць мяне не трэба!

– Дабранач!

– Бывай!

Вуліца сустрэла Капусціна начной прахалодай, асабліва прыемнай пасля гарэлкі і тытунёвага дыму.

Зірнуўшы на гадзіннік – апошняя электрычка адыходзіла праз гадзіну, Капусцін павольна пайшоў па сцежцы. Месяц даваў дастаткова святла, каб не збіцца з дарогі. Нават у хмелі не заблукаеш – колькі разоў бываў у гасцях у таварыша.

– Тамбоўскі воўк яму таварыш!.. Гэта ж трэба – спачуваць ворагам народа!

На пероне чакалі прыбыцця электрацягніка старая і модна апрануты хлопец. Ні ў аднаго з іх з'яўленне Капусціна цікавасці не выклікала.

Адшукаўшы таксафон, Капусцін набраў нумар аператыўнага дзяжурнага.

– Перадайце Ворану – Грак спёкся!

Сялівёрстава было ні кроплі не шкада.

Узяўшы ў соннага касіра білет, Капусцін апусціўся на лаву і заплюшчыў вочы. І не такія ламаліся, але горкі асадак на душы заставаўся.

Электрычка прыйшла на чвэрць гадзіны раней.

Капусцін падхапіўся і, намацаўшы ў кішэні білет, сеў у вагон, здзівіўшыся таму, што ні адно з месцаў аказалася не занятым. Сядзенне было жорсткім, аднак ні манатоннае калыханне, ні выпітае не перашкодзілі Капусціну заснуць. Усё роўна выходзіць на канечнай станцыі.

Прачнуўся Капусцін ад холаду.

– Што за д'ябал?

Вагон змяніўся. Зніклі вокны. Сцены, столь і падлога сталі драўлянымі. Дзверы зрушыліся. Сядзенні ператварыліся ў нары. У кутку закапціла “буржуйка”.

Капусцін страсянуў галавой, але цяплушка нікуды не дзелася.

– Не можа быць!

Адзін за адным пачалі з'яўляцца людзі.

Капусцін імгненна працверазеў. Палкоўнік лічыў, што назаўсёды пахаваў у памяці твары забітых.

З кожным імгненнем мерцвякоў станавілася ўсё больш. Вочы на зямлістых тварах былі поўныя нянавісці.

– Вы ж даўно здохлі! – Сцены цяплушкі рассоўваліся, каб прыняць усіх. – Вы не сапраўдныя!

Нарэшце вагон быў поўны, і мёртвыя пацягнуліся да Капусціна. Запахла тленам.

З лёгкіх палкоўніка вырваўся крык. Капусцін спалохаўся як ніколі ў жыцці. Гэта быў страх смерці.

Інстынкт самазахавання штурхануў Капусціна да дзвярэй. Яны аказаліся зачыненымі звонку. Больш не валодаючы сабой, палкоўнік пачаў біцца аб перашкоду і, зрываючы пазногці, з крыкам скрэбці дошкі.

А мерцвякі падыходзілі ўсё бліжэй...

Леанід ДАЙНЕКА

Празаік, паэт. Лаўрэат літаратурнай прэміі імя Івана Мележа і Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Кастуся Каліноўскага. Аўтар кніг “Галасы”, “Бераг чакання”, “Бацькава крыніца”, “Меч князя Вячкі”, “След ваўкалака”, “Жалезныя жалуды”, “Чалавек з брыльянтавым сэрцам”, “Назаві сына Канстанцінам” і іншых. Нарадзіўся ў 1940 годзе ў вёсцы Змітраўка 2-я ў Клічаўскім раёне на Магілёўшчыне. Жыве ў Мінску.

Начная размова дзвюх самотных душ

– Не спіш? – ціха спыталася жонка.

– Не сплю, – адказаў муж.

Была чвэрць трэцяй гадзіны. Была ноч. За акном каменна спаў натомлены за дзень горад.

– Аб чым ты думаеш?

– Аб смерці.

– Аб смерці?

Жончын голас уздрыгнуў. Яна прыўзняла галаву з падушкі. Яна адчула, як нямеюць пальцы левай рукі.

– Так, аб смерці, – глуха прамовіў муж. – Калі мы былі маладымі (памятаеш?), мы думалі аб сексе. Гэта было як наркотык. Я пастаянна думаў пра цябе, а значыць, думаў аб сексе.

– У нас з табой быў класны секс, – пасля працяглага маўчання сказала жонка. Маўчанне было такое працяглае, што мужу нават падалося, што жонка заснула і не рэагуе на ягоныя словы.

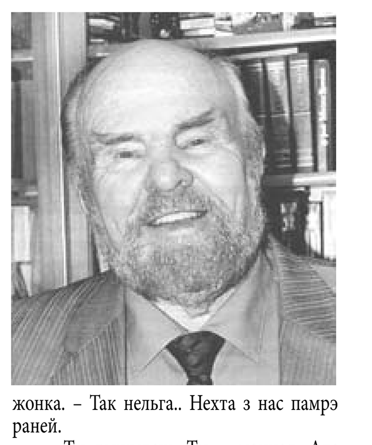
– Класны секс даў нам класных дзяцей, – сказаў ён і мякка паклаў руку на жончына плячо, што крохка бялелася ў паўзмроку спальні..

– Няма сэнсу жыць без сексу, – прадэкламавала жонка. – Гэта твае словы. Яны мне падабаліся ў маладосці. Ах, маладосць!.. Як хутка яна праляцела.

Зноў лёд маўчання зашкліў начную спальню. Жонка і муж амаль не дыхалі.

– З дзяцінства я быў упэўнены, што ніколі не памру, што нейкім чынам абхітру смерць, – нарэшце азваўся муж. – Але я, вядома ж, памру. А можа, памерці адначасова? Як дачка і зяць Карла Маркса. У шэсцьдзесят год яны атруціліся і памерлі, абдымаючы адно аднога.

– Так нельга. Мы ж хрысціяне, – даткнулася цёплай шчакой да ягонай шчакі

жонка. – Так нельга.. Нехта з нас памрэ раней.

– Ты выжывеш. Ты – моцная. Але калі раптам я застануся адзін... Як я буду жыць без цябе? – нябачнымі слязамі заплакаў муж. Яна адчула ягоныя слёзы, адчула не целам – душой. Яна пачала гладзіць яго – вялікае бездапаможнае дзіця. Яна пяшчотна гладзіла яму галаву, грудзі. Ён плакаў і цалаваў ейныя рукі.

Раптам па столі спальні жвава пабег светлы-светлы праменьчык – водбліск аўтамабільных фар уварваўся праз няшчыльныя жалюзі з начной вуліцы.

– Калі я памру першая, мая душа будзе прылётваць да цябе ўначы, будзе прылётваць, як гэты праменьчык, – прашаптала жонка. – Нічога тады не бойся. Гэта буду я.

Пляла свае чорныя карункі ноч. Спаў горад-вуркатун. У ціхай спальні плакалі найчысцейшымі слязамі дзве родныя душы.

Народная Воля http://www.nv-online.info
29 СНЕЖНЯ 2015 г.

Падзеі 2015 года

10 верасня – зарэгістраваны чатыры кандыдаты на пасаду прэзідэнта Беларусі: Сяргей Гайдукевіч, Тацця́на Караткевіч, Аляксандр Лукашэнка і Мікалай Улаховіч.

13 верасня – у Мінску прайшоў мінскі “Polo марафон-2015”, у якім бралі ўдзел 16.099 чалавек.

15 верасня – венгерскія ўлады ўсталявалі ўздоўж мяжы бар’ер з калючым дротам, каб перашкаджаць пранікненню сірыйскіх бежанцаў у краіну.

23 верасня – беларускі велагоншчык Васіль Кірыенка стаў чэмпіёнам свету па веласпорце.

30 верасня – Расія нанесла першы авіяўдар па пазіцыях “Ісламскай дзяржавы” ў Сірыі.

29 верасня – галоўная спартыўная перамога 2015 года: футбольны клуб БАТЭ перамог італьянскую каманду “Рома”.

4 кастрычніка – у Мінску прайшоў пікет супраць расійскіх авіябаз.

11 кастрычніка – прэзідэнцкія выбары ў Беларусі.

16 кастрычніка – кадэты Брэсцкага абласнога вучылішча ў майках з «Пагоняй».

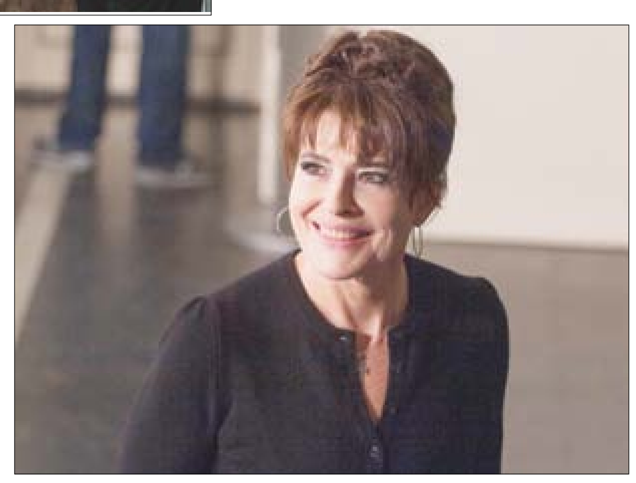
31 кастрычніка – над Сінайскім паўвостравам у выніку тэракта пацярпеў катастрофу расійскі самалёт. Загінулі 224 чалавекі.

Лістапад – у Індыі адзначылі галоўнае індыйскае і індуісцкае свята Дзіва, вядомае таксама як Фестываль агнёў.

4 лістапада – аб’яўлена пра дэнамінацыю, якая чакаецца ў 2016 годзе.

6 лістапада – у Мінску адкрыўся кінафестываль “Лістапад”. У Мінск прыехала Фані Ардан.

10 лістапада – у Гватэмале пачалося вывяржэнне вулкана.

13 лістапада – серыя тэрактаў у Парыжы. Загінулі 130 чалавек, паранены 351 чалавек.

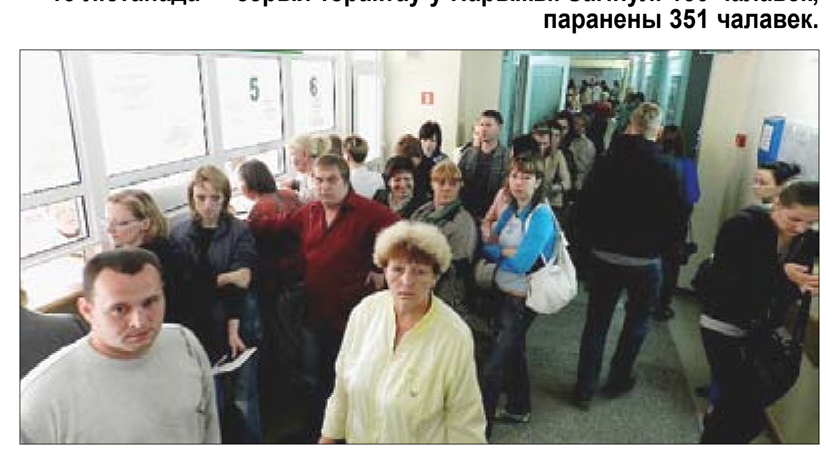
15 лістапада – напалову аматарскі футбольны клуб “Крумкачы” выйшаў у вышэйшую лігу.

6 снежня – безбілетніца збегла з тралейбуса, зачыненага кантралёрамі, праз фортку.

9 снежня – Юрый Рубцоў папрасіў палітычнага прытулку ў Германіі.

Снежань – прыватныя медыцынскія цэнтры атрымалі дазвол на выдачу бюлетэняў.

11 снежня – скандал у Вярхоўнай Радзе Украіны: прэм’ер-міністра Арсенія Яцэнюка сцягваюць з трыбуны.

kp.by

15 снежня – Святлана Алексіевіч вярнулася са Стакгольма. У мінскім аэрапорце яе цёпла сустрэлі прадстаўнікі грамадскасці. (Фота Віктара Драчова, kp.by.)

19 снежня – у Кітаі адбыўся чарговы, 65-ы па ліку, конкурс “Міс свету”. Пераможцай стала іспанка Мірэя Лалагуна.

24 снежня – у Астравец з Валгадонска дастаўлены корпус рэактара для першага энергаблока АЭС.

Падрыхтаваў Дзяніс МАРЦІНОВІЧ.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл. рэкламнага аддзела:
(017) 3286609
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

9 772071 964000 15102

Падпісныя індэксы: 63222 – для індывідуальных падпісчыкаў, 632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 28.12.2015 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 25450 экз. Заказ № 4882.